

OP EN TOP JEZELF ZIJN

ONDERZOEK NAAR
TALENTONTWIKKELING

LISETTE HOEKSTRA
STUDENTNUMMER: 3084081
NHLSTENDEN LEEUWARDEN
MEI 2021
BEGELEIDER: SIMON OLBERTIJN

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Inleiding.....	3
Hoofdstuk 1: Probleemanalyse	4
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader.....	5
2.1 Iedereen talent	5
2.2 Talentontwikkeling: een investering voor de toekomst	6
2.3 Talentontwikkeling: op en top jezelf zijn	8
2.4 Groep X: van het jonge kind naar het aanvankelijk schoolkind	10
2.4.1 Leertheorieën.....	11
2.5 Talenten ontdekken	11
2.6 Talentontwikkeling in de praktijk.....	13
2.6.1 Het uitlokken van talentmomenten.....	13
2.6.2 De leerkracht als tuinier van talent.....	15
Hoofdstuk 3: Probleemstelling	17
3.1 Hypothese	18
Hoofdstuk 4: Onderzoeksaanpak.....	19
4.1 Onderzoeksgroepen.....	19
4.2 Ontwerpactiviteiten	21
4.3 Proces van dataverzameling	22
4.4 Proces van dataverwerking.....	24
4.5 Planning.....	26
4.6 Proces.....	27
4.7 Leerproces.....	29
Hoofdstuk 5: Resultaten praktijkonderzoek	31
5.1 Afwijkingen in de uitvoering van het praktijkonderzoek	31
5.1.1 Interview	31

5.1.2 Talenteninterview groep X.....	31
5.1.3 Observaties	31
5.1.4 Deelvragen	32
5.2 Deelvraag 1: de visie van school X	32
5.3 Deelvraag 2: talentontwikkeling zoals dat nu wordt aangeboden	33
5.4 Deelvraag 3: wat het doel is van talentontwikkeling.....	34
5.5 Deelvraag 4: wat is volgens leerkrachten talentontwikkeling en hoe moet dit worden aangeboden	34
5.6 Deelvraag 5: het talenteninterview	36
5.7 Deelvraag 6: Aanpassingen in het handelen van de leerkracht.....	37
5.7.1 Les volgens het empirisch model.....	37
5.7.2 Het complimentenrondje.....	37
5.7.3 Het complimentenspel.....	38
5.8 Deelvraag 7: Het effect van talentgericht werken op betrokkenheid	38
Hoofdstuk 6: Conclusies, aanbevelingen discussie	40
6.1 Conclusie.....	40
6.2 Aanbeveling.....	41
6.3 Discussie.....	41
6.3.1 Vervolg onderzoek	42
Literatuur	43
Bijlagen.....	47
Bijlage I: artikel uit Tsjek	47
Bijlage II: procesverslag.....	48
Bijlage III: vragenlijst voor onderzoeksgroep 1	51
Bijlage IV: interviewleidraad voor onderzoeksgroep 2	53
Bijlage V: observatieschema's voor onderzoeksgroep X	54
Bijlage VI: visie van school X – onderdeel talentontwikkeling.....	56
Bijlage VII: gespreksverslag interviews	57
Bijlage VIII: resultaten vragenlijst team	61

Bijlage IX: uitgebreide analyse open vragen enquête	68
Bijlage X: verslag talenteninterview en resultaten	79
Bijlage XI: lesbeschrijving volgens empirisch model	82
Bijlage XII: verslag werkvormen 1 en 2	83
Bijlage XIII: observatieformulieren les 1 en les 2	85

Samenvatting

School X wil meer vanuit talenten en kwaliteiten van het kind gaan werken. Dit onderzoek richt zich op de vraag hoe school X dit inclusief en krachtig kan doen en resulteert in de volgende onderzoeksvraag: *Op welke wijze kan school X het ontwikkelen van talenten van kinderen inclusief en krachtig aanbieden tijdens de lessen?* De verwachting is dat hierdoor de motivatie en betrokkenheid van de kinderen zal toenemen.

Vanuit zeven deelvragen is getracht een antwoord te geven op de onderzoeksvraag. Daarvoor is een vragenlijst opgesteld voor het team om te inventariseren hoe groot het draagvlak is voor talentontwikkeling en de manier waarop dit vorm moet krijgen. Uit de vragenlijst is gebleken dat er veel versnippering is over de manier waarop talentontwikkeling een plek zou moeten krijgen in het aanbod. Er wordt nog veel in disciplines gedacht, terwijl men talent juist breder wil zien. De antwoorden geven ook aan dat de respondenten vinden dat er weinig tijd voor is.

Voor diepgang over de visie van de school en voor meer praktijkervaring met talentontwikkeling, zijn interviews gehouden met de directeur en de leerkracht van groep X. Over de visie waren beide het eens, maar ook hier maakten de resultaten duidelijk dat talentontwikkeling gefaciliteerd moet worden in tijd, geld en ruimte.

Om de praktijk te toetsen zijn talenteninterviews gehouden met 12 kinderen uit groep X. Kinderen voelden zich speciaal en waren trots op de poster die hieruit voortkwam. De antwoorden die werden gegeven hadden vaak betrekking op disciplines, zoals: voetballen, tekenen en spelen. Het was vervolgens lastig om aan te geven waarom ze ergens goed in zijn. Het geeft wel inzichten in de kwaliteiten van het kind en past bij de visie waarin de school uitgaat van kwaliteiten en doen waar je goed in bent. Het is daarom in te zetten als onderdeel van talentontwikkeling. De lessen die zijn geobserveerd geven een hoge betrokkenheid weer, net als de ingezette werkvormen uit de *Toolbox voor jong talent*.

Doordat binnen het team nog geen consensus bestaat over de manier waarop talentontwikkeling vorm moet krijgen, is de onderzoeksvraag nog niet relevant. De visie, het fundament van talentontwikkeling, zal eerst goed moeten staan wil men hierop verder bouwen.

Inleiding

"Met trots gedragen door ons talent". Zo luidt de slogan op de poster van school X. Talent en vooral talentontwikkeling is een belangrijke pijler op mijn stageschool. Talentontwikkeling is één van de vier kernwaarden van de school. Wanneer leerlingen en leerkrachten doen waar ze goed in zijn, werkt dit volgens hen op een positieve manier door en is een hoger niveau het gevolg. Kinderen laten doen waar ze goed in zijn, zodat zij plezier krijgen in het leren en het beste uit zichzelf halen. Ik zie dat die motivatie onder het personeel sterk aanwezig is. Het is een school die onderwijs passend wil maken voor ieder kind. Het ontwikkelen van talent van zowel het kind als de leerkracht dragen daaraan bij.

Momenteel krijgt talentontwikkeling aandacht in de cultuurblokken die worden aangeboden. In deze vorm mogen leerlingen kiezen uit drie activiteiten per serie. Een serie bestaat uit drie middagen waarin één uur gereserveerd is voor de activiteit. Er wordt in het aanbod onderscheid gemaakt tussen onderbouw en bovenbouw, waarbij groepsdoorbrekend wordt gewerkt. Maar dit moet anders, talent moet niet één middag in de week aandacht krijgen, talent is er altijd en die ontwikkeling loopt altijd door. Kortom die talentontwikkeling moet iedere dag, tijdens elke les. Mij is gevraagd om dat te onderzoeken. Ik waardeer dat ze mij hiervoor vragen en dat ik de kans krijg om me hierin te verdiepen. Het is iets wat mij heel erg aanspreekt: het onderwijs passend maken voor ieder kind met zijn eigen, unieke talenten, zodat het kind in zijn eigenheid wordt gezien en dat de ontwikkeling van die eigenheid wordt ondersteund. Het is aan mij als leerkracht om het kind de beste versie van zichzelf te laten worden. Talentontwikkeling en uitgaan van kwaliteiten dragen daar zeker aan bij. Ik hoop dat de uitkomsten van dit onderzoek een bijdrage kunnen leveren aan de wens die er is vanuit school X.

Hoofdstuk 1: Probleemanalyse

Talentontwikkeling is één van vier kernwaarden op school X. Op de website van school X (z.d.) staat over talentontwikkeling het volgende:

We geloven erin dat als leerlingen en leerkrachten doen waar ze goed in zijn, dit op een positieve manier doorwerkt in de andere vakken. Leerlingen én leerkrachten raken gemotiveerd en worden uitgedaagd om nog meer aan hun ontwikkeling te werken. Zo zijn er talentengroepen ICT, dans, muziek, tekenen, gedrag, filosofie, creativiteit, hoog- en meerbegaafdheid, lezen, drama.

Op dit moment wordt talent aangeboden in aparte cultuurblokken. Met het aanbieden van talent in aparte blokken, wordt aan verschillende disciplines aandacht gegeven. Talent wordt gezocht in disciplines. Een artikel in *Tsjek* (zie Bijlage I) bevestigt dit: kinderen kiezen een discipline die ze leuk vinden en zijn daar één uur in de week gedurende vijf weken mee bezig. Na die vijf weken, tegenwoordig zijn het drie weken, schuiven de kinderen door naar een andere discipline, zodat zij met alle disciplines in aanraking komen. Het idee hierachter is dat de kinderen alles uitproberen en er op die manier achter komen waar hun talenten liggen. Het aanbod richt zich op cultuur en kunstvakken: dans, muziek, tekenen, filosofie, etc.

Maar talent gaat niet over goed zijn in iets, talent gaat vooral over wat jouw talent doet met jezelf (Dewulf & Borms, 2017). En dit is precies waar het team naar toe wil met talentontwikkeling. Talenten breder zien en ten alle tijde benutten. Talent uit zich niet alleen in dans, maar bijvoorbeeld ook in samenwerken of goed kunnen uitleggen. Want, zo zegt de directeur: "als de leerkracht weet wat het talent van ieder kind is, dan kan het onderwijs daar beter op aansluiten". Andersom ook, als het kind weet wat zijn talenten zijn, kan het beter aangeven hoe het graag leert. Vanuit die context is de vraag ontstaan hoe het team dit kan toepassen in hun onderwijs, oftewel: hoe kan de school het onderwijs passend maken voor alle kinderen, en daarbij dagelijks gebruikmaken van de talenten van het kind én van de leerkrachten?

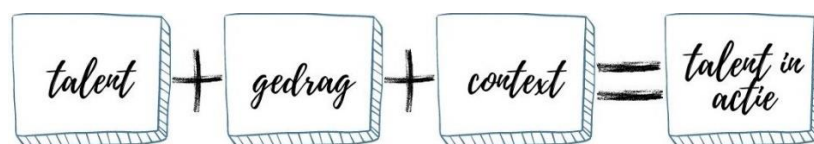
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

2.1 Iedereen talent

Het is niet eenvoudig om talent kort uiteen te zetten, er bestaat namelijk geen eenduidige definitie. Ruwweg wordt talent op twee manieren uitgelegd. Allereerst wordt talent benaderd vanuit het elitair perspectief. Talent wordt op die manier vaak geassocieerd met een individu dat ergens in excelleert, dat kan zijn op het gebied van sport, kunst, muziek of een andere expertise. Veenker, Steenbeek, Van Dijk & Van Geert (2017) omschrijven dit elitair perspectief als "daar waar het ene kind er veel van heeft, heeft het andere kind er minder van, en écht talent is uiteindelijk maar heel zeldzaam" (2017, p.64). Deze visie op talent is inmiddels verouderd (Veenker et al., 2017).

Het tweede perspectief van waaruit talent gedefinieerd wordt, is het diversiteitsperspectief. Hierbinnen wordt het behalen van uitmuntende prestaties niet benoemd, maar datgene wat je meebrengt door te zijn wie je bent (Pronk & Busschots, 2020). Met andere woorden iedereen heeft talenten. Vanuit dit perspectief wordt de laatste jaren steeds meer gewerkt aan talentontwikkeling (Bossuyt & Dries, 2008).

Dewulfs (2009) definitie van talent sluit hierop aan: "Talent betekent het hebben van een natuurlijke aanleg, het hebben van een gave en/of het begaafd zijn. Het gaat over patronen in ons denken en in ons handelen die van nature sterk zijn ontwikkeld" (p. 25). Talent is datgene wat moeiteloos gaat, wat heel eigen voelt en daardoor soms ook heel gewoon (Pronk & Busschots, 2020, p.28). Wanneer hier sprake van is, zit talent in de juiste context en schittert, wat wel wordt gerelateerd aan het ervaren van een 'flow' (Csíkszentmihályi in Bannink, 2016). Dewulf (2009) spreekt over '*talent in actie*'. Dat omvat volgens hem drie componenten: talent, gedrag, context. "Talent wordt pas in actie omgezet door het ontwikkelen van gedrag in een bepaalde context" (Vermeire, 2012, p.32).

Figuur 1: Talent in actie¹

---

¹ Noot. Herdrukt van "*Ik kies voor mijn talent*", door Dewulf, L., 2016, p. 27, Culemborg, Nederland: Anderz

Ook Veenker spreekt over talent dat zich ontwikkelt uit de interactie tussen een leerling en de ontwikkelings- en schoolcontext. Als metafoor gebruiken zij een 'talentuin' (Veenker et al., 2017, p. 64). In deze tuin worden gewassen gezaaid, verzorgd en geoogst. Wat gaat groeien is afhankelijk van verschillende factoren; de vruchtbaarheid van de bodem, zonlicht en regenwater. Een aantal factoren zijn te beïnvloeden, maar sommige ook niet.

Talenten binnen het onderwijs worden nog vaak geschaard onder de eerste, verouderde definitie zoals hierboven omschreven. We zien de laatste jaren echter een kentering. Zo zijn er verschillende projecten en onderzoeken op het gebied van talentgericht-onderwijs geweest. Voorbeelden daarvan zijn Talentenkracht in Groningen waarbij de Rijksuniversiteit Groningen onderzoek doet naar talent in combinatie met Wetenschap en Techniek (2007 en nog steeds actief); Alles is Talent, een project in opdracht van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (2010) en vanuit het SLO is een website ontwikkeld: talentstimuleren.nl, die als uitgangspunt heeft om een kennisportaal te zijn voor alle informatie op het gebied van onderwijs en talentontwikkeling. Er is kortom veel aandacht voor talent en talentontwikkeling binnen het onderwijs. Talent binnen het onderwijs wordt gezien als het zoveel mogelijk afstemmen op wat de leerling nodig heeft.

Op basis van bovenstaande bevindingen wordt in dit onderzoek de volgende definitie van talent gehanteerd: een bekwaamheid die van nature bij ieder kind aanwezig is, die in de juiste context en met het juiste gedrag kan ontwikkelen en tot ontplooiing kan komen, waar het kind van gaat stralen.

2.2 Talentontwikkeling: een investering voor de toekomst

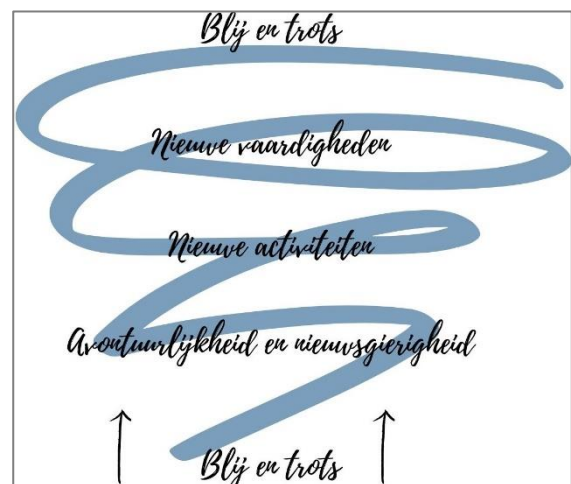
Om alle kinderen te laten stralen, zijn leerkrachten nodig die talentgericht onderwijs durven geven. Talentgericht onderwijs is onderwijs waar kinderen vanuit een diversiteit aan activiteiten op zoek mogen gaan naar wat ze graag doen en goed kunnen én waarom dat zo is. Waar ze de kans krijgen zichzelf te leren kennen en op te groeien tot krachtige volwassenen die goede keuzes maken ("Talent in de klas", z.d.).

Talentontwikkeling is op twee manieren te benaderen: exclusief of inclusief. In dit onderzoek wordt uitgegaan van de inclusieve benadering: alle kinderen krijgen gelijke kansen om hun talenten te laten zien (van der Vegt & Vergoossen, 2019). Door in het basisonderwijs aandacht te hebben voor talenten van kinderen

wordt er gewerkt aan een investering voor de toekomst. Talentgericht werken zorgt ervoor dat het kind erkend wordt in zijn eigenheid, waardoor het zelfvertrouwen groeit en het talent kan ontwikkelen. Pronk & Busschots noemen dit *groeidenken* (2020, p.61). Van groeidenken is sprake als je denkt dat ontwikkeling mogelijk is. Lukt dit bij kinderen of leerkrachten niet, dan is sprake van *vastdenken* en is ontwikkelen niet mogelijk. In de psychologie beter bekend als de *growth mindset* en de *fixed mindset* van Carol Dweck.

Om in het onderwijs aandacht te geven aan talenten van kinderen en daarmee de ontwikkeling van talent, moeten we op een andere manier naar talent kijken. "Talenten laten zien wie een kind is, hoe een kind dingen aanpakt, hoe het met anderen omgaat en hoe het leert" (Pronk & Busschots, 2020, p.28)

Werken aan talentontwikkeling in het basisonderwijs vraagt om een positieve insteek. Martin Seligman is één van de grondleggers van de positieve psychologie. Positieve psychologie is de wetenschappelijke stroming en sociale stroming in de psychologie waarin welbevinden en optimaal functioneren centraal staan (Bannink, 2016). Het richt zich op *krachten*, op wat er goed gaat: sterke kanten, goede eigenschappen en mogelijkheden. Dat wil niet zeggen dat er geen aandacht is voor het "negatieve" zoals fouten, stoornissen, beperkingen of zwakheden, die zijn te repareren, maar de positieve psychologie werkt vanuit de *sterkekantenbenadering* omdat dit zich goed leent voor een individuele ontwikkeling. "De sterkekantenbenadering geeft aandacht aan goede eigenschappen die iemand bezit en zorgt ervoor dat motivatie toeneemt, omdat je werkt op basis van waar je goed in bent. Dit zorgt ervoor dat groei bevorderd wordt, omdat je kijkt naar mogelijkheden in plaats van onmogelijkheden" (Bannink, 2016, p.22). Door een positieve insteek ervaart een kind positieve emoties, zoals blijheid en trots. Dit leidt tot een nieuw soort avontuurlijkheid waarin nieuwe activiteiten ontplooiën, het kind nieuwe vaardigheden opdoet en zich weer blij en trots voelt. Dit fenomeen wordt de *positieve spiraal* genoemd (Pronk & Busschots, 2020).

Figuur 2: De positieve spiraal
Eigen ontwerp

2.3 Talentontwikkeling: op en top jezelf zijn

Hoe talentontwikkeling vorm krijgt en eruit zou moeten zien, verschilt per onderzoeker. Veenker et al. (2017) nemen complexe dynamische systemen als uitgangspunt, waarbij er vanuit wordt gegaan dat ontwikkeling tot stand komt door interacties tussen het organisme en het systeem. Zo zien aanhangers van deze theorie een kind in ontwikkeling als een systeem. Kijken we naar talentontwikkeling vanuit de complexe dynamische systemen, dan ontwikkelt talent zich uit de interactie tussen een leerling en de ontwikkelings- en schoolcontext. "Het is dus geen eigenschap van een persoon die bij de een sterker vertegenwoordigd is dan bij een ander. Talent is een eigenschap van het hele systeem" (Veenker et al., 2017, p.64).

Uit welke componenten het systeem, oftewel het kind, bestaat is op voorhand niet te zeggen. Het kan gaan om kenmerken van het kind, zoals bijvoorbeeld taalvaardigheden of redeneervaardigheden, maar het systeem kan ook bestaan uit het geheel van het kind en de omgeving. Volgens Veenker et al. gaat het in ieder geval om elementen die steeds met elkaar in interactie staan en van waaruit nieuwe elementen ontstaan. Daarnaast gaan ze uit van het diversiteitsperspectief; talent is bij ieder kind aanwezig. Dewulf (2009) neemt als uitgangspunten de positieve psychologie van Martin Seligman en de *broaden-and-build theory of positive emotions* van Barbara Fredrickson (2004). Volgens Dewulf (2009) hebben positieve emoties twee gevolgen. Ten eerste zorgt het ervoor dat het kind dynamischer omgaat met datgene wat de situatie biedt: meer uit een moment halen. Ten tweede zorgt het voor de aanleg van fysieke en mentale energievoorraden op lange termijn; het kind wordt veerkrachtiger en kan beter omgaan met tegenslagen. Kortom, talent ontwikkelen zorgt voor plezier en energie.

Veenker en Dewulf spreken zich beide uit over het belang van de omgeving binnen het onderwerp talentontwikkeling. Veenker et al. (2017) noemen het complexe dynamische systemen, Dewulf (2009) spreekt van talent in actie. Dit geeft aan dat beide invalshoeken de interactie, het gedrag en de omgeving belangrijk vinden voor het ontwikkelen van talent.

Binnen die omgeving is het van belang om vanuit een prospectief standpunt naar talent te kijken (Veenker et al., 2017). Als leerkracht is het waarnemen van het huidige gedrag in verschillende situaties het enige dat voorhanden is. Vanuit die

situatie moet de leerkracht in staat zijn om talentvol gedrag te kunnen stimuleren, zodat het talent in actie effect wordt bereikt. Dit vraagt om een andere kijk: richten op de mogelijkheden in ieder kind in plaats van focussen op kinderen met meer of minder talent (Veenker et al., 2017). Pronk & Busschots (2018) spreken hierover in de vorm van een 'talentenbril', waar is het kind goed in en hoe kunnen deze talenten worden ingezet.

De verschillende invalshoeken zien talent allemaal als opwaartse spiraal. Wanneer deze opwaartse spiraal werkt, gaan kinderen excelleren. Pronk & Busschots (2020) benoemen ook de buitenwaartse spiraal waarbij andere, nieuwe situaties als het ware meeliften op de opwaartse spiraal. Zo kan in de opwaartse spiraal gewerkt worden vanuit één situatie, bijvoorbeeld taal, waarbij het rekenen vervolgens meelift op die succeservaringen en het kind gaat zich thuis ook excelleren op andere gebieden. Dit kan allemaal ontstaan omdat vanuit het talent van het kind met positieve emoties gestart wordt. Deze positieve insteek raakt het kind in zijn fundamentele behoeften competentie, autonomie en relatie. Competentie omdat het kind vertrouwen krijgt in zijn eigen kunnen en gezien wordt in zijn kracht. Autonomie omdat het kind de vrijheid krijgt om keuzes te maken en de activiteit naar eigen inzicht uit te voeren. Dit zijn twee van de drie basisbehoeften van de zelfdeterminatietheorie van Deci & Ryan. De derde basisbehoefte, relatie, heeft betrekking op de sociale interactie met de omgeving en het veilige leerklimaat. Wanneer het kind zich erkend voelt in deze drie basisbehoeften, stijgt de intrinsieke motivatie.

Talentgericht werken richt zich op de talenten van de kinderen, dat waar ze van nature goed in zijn. Het werken vanuit talent (in actie), het kunnen doen waar je goed in bent, heeft een positief effect op emoties als interesse, motivatie en voldoening (Teeuwisse, Brys, & Timmermans, 2013). Eerder onderzoek heeft het belang aangetoond van een *groei-mindset*, wat de overtuiging is dat je je vaardigheden kunt ontwikkelen met oefening en inzet. Kinderen met een groei-mindset gaan uitdagingen aan, zetten door als het tegenzit en zien faalervaringen als leerervaringen. Kinderen die hun eigen talenten herkennen en ontwikkelen, leren zichzelf beter kennen, hoe je op en top jezelf kunt zijn. Dat draagt bij tot het hebben van veerkracht. Het vermogen om te herstellen van stress en tegenslag. Kinderen die beschikken over veerkracht weten hoe ze zichzelf kunnen herpakken als het even tegenzit, aldus Pronk & Busschots (2020).

2.4 Groep X: van het jonge kind naar het aanvankelijk schoolkind

"Leren is actief werken aan je eigen vorming" (Imelman & Goorhuis-Brouwer, 2019, par. 10.4.3). De proefpersonen uit dit onderzoek, kinderen uit groep X van school X in de leeftijd van 6-7 jaar, vallen binnen het onderwijs onder *het jonge kind*, maar kunnen ook gerekend worden tot het *aanvankelijk schoolkind*, wat betekent dat: ze de kleuterfase eindigen en schoolrijp zijn geworden. Tot zes á zeven jaar verloopt de ontwikkeling holistisch, als een geheel, voornamelijk spelenderwijs. Bij schoolrijpe kinderen is het fundament gelegd voor het kunnen leren van taal, rekenen en wereldoriëntatie. Het zijn kinderen die trots zijn op zichzelf, die een logisch opgebouwd en verstaanbaar verhaal kunnen vertellen, aandachtig kunnen luisteren naar instructies en met taakbesef een werkje kunnen maken. Het jonge kind ontwikkelt zich spontaan in interactie met de omgeving. Ze hebben belangstelling voor de wereld om hen heen en hebben een onderzoekende houding.

De ontwikkeling van het kind verloopt fasegewijs. Volgens de theorieën van Piaget en Erikson bevinden de proefpersonen van dit onderzoek zich in een fase met een egocentrisch karakter maar tegelijkertijd dient de volgende fase, de concreet-operationele fase, zich aan (Delfos, 2003). Het kind leert begrippen en strategieën te gebruiken en leert zo de wereld om hem heen beter te begrijpen. Het systematisch en logisch nadenken is volop in ontwikkeling.

Tegelijkertijd is het ook de fase van sociale ontwikkeling. Falen en minderwaardigheid krijgen betekenis waardoor de rol van leerkracht erg belangrijk is in deze periode. Die rol van de leerkracht is ook te plaatsen in de zone van naaste ontwikkeling van Vygotsky. Vygotsky gaat ervan uit dat ontwikkeling een dynamisch proces is met een constante wisselwerking tussen rijping en leren. Wat het kind al kan, is de actuele ontwikkeling. De zone van naaste ontwikkeling is de zone die net boven het niveau van de leerling ligt, hier vindt rijping plaats en dit is pas met behulp van derden uitvoerbaar. Door te richten op de zone van naaste ontwikkeling: "worden kinderen op een heel natuurlijke manier uitgedaagd om te willen leren, zien zij voortdurend voorbeeldgedrag dat zij kunnen overnemen, krijgen zij instructie op hun eigen niveau en bepalen zij mede het tempo waarin hun lesstof wordt aangeboden" (Orobio de Castro, B., & Schrooten, I. p.4 (2012). Tot elke prijs echt passend onderwijs).

Leren is niet een solistische aangelegenheid, maar ook een sociaal proces. Piaget pleit voor samenwerkend leren en dialoog, zodat kinderen bewust worden van het leerproces.

2.4.1 Leertheorieën

Bewustwording van het leerproces past binnen de cognitieve leertheorie van het cognitivisme. Aanhangers van het cognitivisme gaan ervan uit dat leren een vorm van informatieverwerking is, waarbij kinderen nieuwe informatie aan al bestaande kennis koppelen, anders wordt die nieuwe informatie vergeten. Piaget noemt dat assimilatie, je kunt dan bijvoorbeeld iets nieuws met je eigen woorden uitleggen. Zorgt de nieuwe kennis ervoor dat al bestaande kennis wordt gewijzigd, dan noemen we dat accommodatie. Van ontwikkeling is sprake als een nieuw stadium wordt bereikt: equilibrium.

Jerome Bruner is bekend geworden van het zelfontdekkend leren waarbij betekenisvol leren en intrinsieke motivatie een belangrijke rol spelen. Dat leren vooral een sociaal proces is in interactie met de omgeving en de al eerdergenoemde 'zone van naaste ontwikkeling', past bij het constructivisme waartoe Vygotsky en Dewey behoren.

Als laatste theorie behandelt dit onderzoek de ecologische systeemtheorie van Bronfenbrenner. Volgens Bronfenbrenner heeft de omgeving waarin je opgroeit invloed op elk facet in je leven. Voor een kind is de omgeving waarin het opgroeit bepalend voor de aard van het kind. Als we ervan uitgaan dat talent aangeboren is, dan heeft deze theorie vooral te maken met het ontwikkelen van het talent in de context en het tot uiting komen van talent in interactie met de omgeving. Kijken we naar het systeemmodel van Bronfenbrenner dan zien we dat al die systemen invloed hebben op elkaar. Simpel gezegd: als je je omgeving verandert, verander je zelf. De verschillende schillen om het kind heen geven aan dat de rol van de school en de ouders ook bepalend zijn voor de ontwikkeling van het kind en daarmee dus ook de ontwikkeling van talent. De grote diversiteit aan leertheorieën geven al aan dat niemand gelijk is en dat ieder kind anders leert.

2.5 Talenten ontdekken

"De belangrijkste vraag om te ontdekken of het werkelijk je talent is, is: word ik er blij van?" (Pronk & Busschots, 2020, p.159). Wie talenten in de klas wil ontdekken, zal op onderzoek uit moeten. Voor een kind zijn talenten de gewoonste zaak van de

wereld. Immers wanneer je 'talent in actie' ziet, zit het kind in een soort 'flow'. Het gaat als vanzelf, er is grote betrokkenheid, het kind gaat helemaal op in de activiteit. Wanneer een kind talentvol gedrag laten zien, zijn daar een aantal generaliserende kenmerken voor te noemen (Veenker et al., 2017):

Het kind:

- is nieuwsgierig: dit zorgt ervoor dat ze meer ontvankelijk worden om te leren;
- is enthousiast: laat een actieve interesse in het onderwerp zien en is betrokken;
- exploreert: heeft een onderzoekende houding en gaat taakgericht aan de slag;
- redeneert: denkt na over wat het moet doen en hoe;
- ontlokt steun aan de omgeving: stelt vragen, heeft goede ideeën en communiceert met de leerkracht.

Al deze kenmerken staan in verbinding met elkaar en beïnvloeden elkaar. Het gaat ook om het observeren en waarnemen van gedrag. Een kind dat zijn of haar talenten inzet is een blij kind, het geeft ze energie in plaats van dat het energie kost. Ze vergeten de tijd, hebben geen storende gedachten en laten spontaan het beste van zichzelf zien. Omdat een kind zich niet altijd bewust is van zijn talent, heeft het iemand nodig die ze daarop wijst. Want: 'weten waarin je talentvol bent, of juist niet, vergroot je zelfinzicht' (talentenkompas.nl) en het draagt bij aan het ontwikkelen van talent.

Een kind in groep X is nog volop bezig met het ontwikkelen van zelfreflectie. Waaromvragen zijn nog moeilijk te beantwoorden, maar moeten wel gesteld worden, ze stimuleren het eigen waarom-denken. Bouman en Pronk (in Pronk & Busschots, 2020) hebben hiervoor een talenteninterview ontwikkeld. Het doel van dit interview is om alle talenten en sterke kanten van het kind op papier te krijgen. Voor het benoemen van verschillende talenten zijn door Dewulf, Pronk & Beschuyt (2018) negenendertig krachtige benamingen bedacht die aansluiten bij de belevingswereld van kinderen. Als je blij wordt van het woord en je ogen gaan stralen, dan past het bij je (Pronk & Busschots, 2020). In dit onderzoek maken we gebruik van het talenteninterview en de negenendertig talentenkaarten uit de Talenten Toolbox van Dewulf, Beschuyt & Pronk (2020).

2.6 Talentontwikkeling in de praktijk

Veenker et al. (2017) gaan ervan uit dat talentontwikkeling kan worden toegepast in de eigen les door te werken met talentmomenten. Een talentmoment is een spontaan leermoment binnen de les en het is aan de leerkracht om die talentmomenten op te merken. Talentmomenten ontstaan doordat er ruimte is om een onderwerp te bespreken, het kind enthousiast is, exploreert of verbanden legt (talentvol gedrag vertoont) en waarbij de leerkracht dit ziet en/of ontlokt. Het zijn momenten waarop zowel de belangen van de leerling alsook de belangen van de leerkracht samenkomen. Veenker et al. (2017) implementeren dit als 'sprankeling'. Het kind kan optimaal cognitief redeneren. Die sprankeling kan vervolgens ook plaatsvinden bij de leerkracht die een goede vervolgvraag stelt, enthousiast wordt en meedenkt met het kind. Talentmomenten zijn niet voorbehouden aan specifieke wetenschap- en technieklessen, maar komen daar wel veel voor.

2.6.1 Het uitlokken van talentmomenten

Talentmomenten zijn uit te lokken, daarvoor zijn drie pedagogisch-didactische strategieën uitgewerkt door Veenker et. al. (2017):

1. Het stellen van vragen
2. Het werken met de empirische cyclus
3. Het werken met scaffolding

1. Het stellen van vragen

Het stellen van vragen is een belangrijk onderdeel binnen veel instructiemodellen. "Door vragen op een goede manier te stellen geeft de leerkracht leerlingen ruimte om te leren en om ander gedrag te laten zien" (Wasik, Bond & Hindman in Veenker et al., p. 132, 2017). Daarnaast helpen goede vragen om te redeneren, te exploreren en stimuleert het de nieuwsgierigheid van het kind. Vragen zijn te onderscheiden in open en gesloten vragen. Waar een gesloten vraag geen ruimte geeft, er is slechts één correct antwoord, nodigt een open vraag het kind juist uit om uitgebreid te antwoorden. Dit stimuleert meer het denkproces.

Daarnaast zijn vragen te verdelen in leerkrachtgerichte en leerlinggerichte vragen. Leerkrachtgerichte vragen zijn de zogenoemde toetsvragen, waarbij een juist antwoord moet worden gegeven. Leerlinggerichte vragen stimuleren juist het nadenken, observeren en eigen mening geven. Dit zijn de vragen die vaak beginnen met: 'Waarom denk je...' en 'Hoe zou het kunnen dat...'. Het doel van deze vragen is controleren of het kind nadenkt en redeneert. Door het toepassen

van leerlinggerichte vragen, die zowel open als gesloten kunnen zijn, geeft de leerkracht het kind de ruimte om talentvol gedrag te laten zien. De leerkracht verleent het kind daarmee autonomie bij het leren, waardoor de intrinsieke motivatie wordt vergroot. Dat zorgt weer voor een nieuwsgierige en onderzoekende houding (Veenker et al., 2017).

2. De empirische cyclus

De empirische cyclus wordt toegepast om kennis op te doen uit ervaring, door eerst een hypothese te formuleren en deze te toetsen. Deze cyclus past goed binnen de principes van onderzoekend en ontdekkend leren. Werken volgens deze cyclus helpt het kind om verschillende vaardigheden, begrip en kennis te verbeteren. Vaardigheden die hiermee gemoeid gaan, hebben te maken met denkprocessen, redeneren en het vermogen om kennis in nieuwe situaties en contexten toe te passen. De cyclus bestaat uit een aantal stappen.

Figuur 3 de empirische cyclus²

De cyclus kan een hulpmiddel zijn bij het stimuleren van het talent van het kind om te redeneren, argumenteren, onderzoeken en na te denken. Het zorgt voor veel interactie, direct waarneembaar gedrag en het is toepasbaar in veel verschillende lessen (Veenker et al., 2017). De eerder besproken strategie van het stellen van vragen is goed bruikbaar binnen dit model.

3. Scaffolding

Wil de leerkracht eerder genoemde strategieën goed inzetten, dan is scaffolding onmisbaar (Veenker et al., 2017). Scaffolding betekent letterlijk 'steigers bouwen' en

---

² Herdrukt van: van Keulen, H. Sol, Y. (2014). *Techniek - Onderzoeken met de empirische cyclus (1)*.

Geraadpleegd op 27-03-2021,
van <https://wij-leren.nl/techniek-empirische-cyclus.php>

verwijst naar tijdelijke, adaptieve hulp door de leerkracht, aangepast aan het niveau van het kind ("Wat is scaffolding", z.d.). De leerkracht ondersteunt net boven het niveau van het kind om daarmee cognitief inzicht en redeneren te stimuleren, zodat het kind zelf tot antwoorden komt. Wanneer het kind zelf tot antwoorden komt, is de steiger niet meer nodig. Deze interactiestrategie is bij elk vak te gebruiken.

Volgens Veenker et al. (2017) zijn eerder genoemde strategieën handelingen op microniveau. Op macroniveau werken aan talentgericht onderwijs kan door middel van onderzoekend leren, waarbij het zoeken naar waarheid, informatie en kennis door het stellen van vragen centraal staat. Een tweede optie die genoemd wordt is het opbrengstgericht werken, de basis waarop het huidige onderwijsbeleid is gebouwd. Dit is een manier van denken en handelen waarbij de leerkracht werkt met doelen en resultaten en uitgaat van groepsplannen en toetsen. De zogenoemde kwaliteitscirkel van Deming ligt hieraan ten grondslag (Veenker et al., 2017).

2.6.2 De leerkracht als tuinder van talent

Dewulf et al., (2020) kijken naar groei en ontwikkeling vanuit twee perspectieven. Het eerste perspectief gaat ervan uit dat alles een probleem is, dat gekeken wordt naar wat er niet is en groei alleen kan plaatsvinden als de tekorten worden weggewerkt. Hierbij gaat het om resultaten en doelen. Het tweede perspectief kijkt naar successen, passies en talenten. Hierbij gaat het niet zozeer om resultaten maar om dromen en ambities. Bij het werken met talenten gaat het om een combinatie van beide: om talent en resultaten. Het is belangrijk om als leerkracht te beseffen dat het niet alleen om het resultaat gaat, maar ook om de weg ernaartoe. Wanneer het om talentontwikkeling gaat zullen individuele gesprekken met kinderen naast het doel en resultaat ook moeten gaan over hoe ze maximaal vanuit hun eigen talenten die resultaten kunnen bereiken (Dewulf et al., 2020). Wanneer de talenten in kaart zijn gebracht door bijvoorbeeld een talenteninterview kan de leerkracht met dit in het achterhoofd aan het kind vragen hoe zij met haar talent die deelsommen kan maken of kan de leerkracht de groeimotor (talent benaming van iemand die graag helpt) inzetten als een klasgenoot ergens vastloopt.

Wanneer we actief aan de slag willen met talentontwikkeling in de klas moet als eerste gekeken worden naar de talenten en kwaliteiten van het kind, zoals in het vorige hoofdstuk is besproken. Wanneer de leerkracht een talent herkent bij kinderen, dan kan die het kind gaan ondersteunen om het talent nog meer te laten

bloeien. Observeer het kind en benoem het talent in actie. Kinderen die moeite hebben om hun talenten te ontwikkelen worden ook ondersteund, maar dit vraagt om een andere aanpak. De leerkracht moet gaan tuinieren, oftewel: het talent als een plantje bemesten, water geven en zorgen voor een warm zonnetje (Dewulf et al., 2020). Dit vertaalt zich in de klas als volgt:

- heel goed kijken en opletten of je het talent ziet;
- het talent benoemen als je het ziet in het gedrag;
- het talent benoemen als je het op andere momenten opmerkt;
- de verwachting uitspreken dat het kind het talent in de komende situatie gaat gebruiken;
- situaties creëren waarin het kind dit talent kan inzetten.

Het belangrijkste is om positief te blijven. Een hulpmiddel hierbij kan zijn dat de leerkracht gebruik maakt van 'groeizinnetjes'. Dat zijn zinnen die het kind op weg kunnen helpen. Bijvoorbeeld: 'Het lukt je al steeds beter om...' of 'Ik zie dat je al steeds meer...' (Dewulf et al., 2020). Groeizinnetjes bevatten vaak woorden als 'meer', 'beter', 'vaker' en leggen de nadruk op de inspanning van het kind. Door het kind positief te stimuleren draagt de leerkracht bij aan een positief zelfbeeld van het kind en krijgt het talent de ruimte om zich te ontwikkelen. Het is aan de leerkracht om deze momenten op te merken en er vervolgens naar te handelen. Dat kan al door bovenstaande punten op die momenten toe te passen. Het is wel van belang dat het geven van complimenten of gebruikmaken van groeizinnetjes gemeend en authentiek is.

In de Talenten Toolbox van Dewulf (2020) zijn 27 werkvormen opgenomen waarin talentenontwikkeling centraal staat. Het is daarbij belangrijk dat dit gebeurt in een veilige leeromgeving. De werkvormen hebben als doel om talenten te ontdekken, talenten te benoemen (van jezelf en van een ander) en om elkaar complimenten te geven.

Waar Veenker et. al. (2017) zich meer richten op de organisatievorm, kijken Dewulf et. al. (2020) meer naar de behoeftes van het kind en krijgt talentontwikkeling een meer persoonlijke, individuele insteek. In het praktijkgedeelte van dit onderzoek worden beide aanpakken gecombineerd.

Hoofdstuk 3: Probleemstelling

Talentontwikkeling is één van vier kernwaarden op school X. Op dit moment wordt talent aangeboden in aparte cultuurblokken. In deze vorm mogen de kinderen kiezen uit drie activiteiten per serie. Een serie bestaat uit drie middagen waarin één uur gereserveerd is voor de activiteit. Er wordt in het aanbod onderscheid gemaakt tussen onderbouw en bovenbouw, waarbij groepsdoorbrekend wordt gewerkt. Na het volgen van een serie schuiven de groepen door naar een andere activiteit, zodat de kinderen met alle activiteiten in aanmerking komen. Het idee is dat de kinderen op deze manier met veel verschillende disciplines in aanmerking komen en ontdekken waar hun talenten liggen.

De school streeft ernaar om meer vanuit de kwaliteiten en talenten van kinderen te werken. Ieder kind heeft talent. Daarom kiest dit onderzoek voor een inclusieve aanpak: talent is geen losse discipline, maar is aangeboren en altijd aanwezig mits de juiste context wordt aangeboden. Met dit onderzoek trachten we erachter te komen wat de talenten van de kinderen zijn en hoe we de juiste context tijdens de lessen kunnen creëren, zodat het talent in actie komt en kinderen floreren.

Dit leidt tot de volgende onderzoeksvraag:

Op welke wijze kan School X het ontwikkelen van talenten van kinderen inclusief en krachtig aanbieden tijdens de lessen?

Om dit goed te kunnen onderzoeken zijn de volgende deelvragen opgesteld. Deelvragen gericht op de theorie:

1. Wat wordt verstaan onder talent en talentontwikkeling in het basisonderwijs?
2. Op welke wijze wordt in de literatuur beschreven hoe kinderen leren?
3. Hoe wordt er naar talent gekeken en hoe wordt talent herkend in de klas?
4. Hoe kan talentontwikkeling worden aangeboden in de les?

Deelvragen gericht op de praktijk:

1. Wat is de visie van School X op talent in het onderwijs en waar is deze visie op gebaseerd?
2. Wat doet de school op dit moment aan talentontwikkeling?
3. Welk doel beoogt de school met talentontwikkeling?

4. Wat verstaan leerkrachten onder talentontwikkeling en op welke wijze wordt dit toegepast in de lessen?
5. Wat vinden kinderen en leerkrachten van een talenteninterview?
6. Wat kan de leerkracht aanpassen in zijn handelen om talenten uit te lokken en wat is daarvan het effect?
7. Wat ziet de leerkracht gebeuren tijdens een les waarin gewerkt wordt volgens het empirisch model?
8. Wat is het effect van talentgericht werken op welbevinden en betrokkenheid?

3.1 Hypothese

Vanuit dit onderzoek wordt een basis gelegd hoe het team op School X krachtiger kan werken vanuit talenten en kwaliteiten van de kinderen. Dit vraagt om een andere mindset: van vastdenken naar groeidenken. Talentgericht werken gaat uit van een positieve aanpak, het is daarom de verwachting dat de betrokkenheid en het welbevinden van de kinderen zal toenemen zodat zij zelfverzekerd en veerkrachtig uitdagingen aangaan. Het werken vanuit je talent (in actie), het kunnen doen waar je goed in bent, heeft een positief effect op emoties als interesse, motivatie en voldoening (Teeuwisse, Brys, & Timmermans, 2013). De lessen die worden ontworpen bevatten werkvormen die meteen toepasbaar zijn voor alle groepen.

Op 17 februari 2021 is de probleemstelling besproken met de directeur en de cultuurcoördinator. De probleemstelling komt overeen met de vragen die de school heeft. Door fysieke lessen te ontwerpen denken zij hiermee de juiste handvatten te hebben om talentgericht werken verder vorm te geven op de school. Beide zijn zeer benieuwd naar de resultaten.

Hoofdstuk 4: Onderzoeksaanpak

In deze fase van het onderzoek is het de bedoeling om antwoorden te vinden om het probleem te analyseren, data te verzamelen en van daaruit een analyse te maken die richtlijnen geeft voor het ontwerp, de zogenoemde ontwerpeisen. De volgende deelvragen helpen daarbij:

1. Wat is de visie van School X op talent in het onderwijs en waar is deze visie op gebaseerd?
2. Wat doet de school op dit moment aan talentontwikkeling?
3. Welk doel beoogt de school met talentontwikkeling?
4. Wat verstaan leerkrachten onder talentontwikkeling en op welke wijze wordt dit toegepast in de lessen?
5. Wat vinden kinderen en leerkrachten van een talenteninterview?
6. Wat kan de leerkracht aanpassen in zijn handelen om talenten uit te lokken en wat is daarvan het effect?
7. Wat ziet de leerkracht gebeuren tijdens een les waarin gewerkt wordt volgens het empirisch model?
8. Wat is het effect van talentgericht werken op welbevinden en betrokkenheid?

Om deze vragen te kunnen beantwoorden richt ik mij op verschillende onderzoeksgroepen: het team van School X en de kinderen uit groep X. Van hieruit wordt een verdere basis gelegd om een les te ontwerpen waarin meer aandacht is voor talenten en kwaliteiten van kinderen.

4.1 Onderzoeksgroepen

Onderzoeksgroep 1	Het team
Op welke deelvragen richt de onderzoeksactiviteit zich?	• Wat is de visie van School X op talent in het onderwijs en waar is deze visie op gebaseerd? • Wat doet de school op dit moment aan talentontwikkeling? • Welk doel beoogt de school met talentontwikkeling? • Wat verstaan leerkrachten onder talentontwikkeling en op welke wijze wordt dit toegepast in de lessen?

	• Wat vinden de leerkrachten van een talenteninterview?
Van wie komt de data?	Onderzoeksgroep 1 betreft het team van School X. Dit zijn de directeur, 2 intern begeleiders, 12 leerkrachten en 4 onderwijsassistenten.
Uitvoer van de onderzoeksactiviteit	Het onderzoeksinstrument is een zelfontworpen vragenlijst die digitaal wordt aangeboden (zie Bijlage III). De vragenlijst zal bestaan uit 11 vragen en een mix van open en gesloten vragen.
Geplande data voor de uitvoer van de onderzoeksactiviteit	• 7 april: verzoek aan de directeur om een oproep te plaatsen in het interne weeknieuwsbericht van vrijdag 9 april 2021 • 12 april: vragenlijst versturen via de mail naar het team met het verzoek om de vragenlijst voor 19 april 2021 in te vullen • 19 april (eventueel): reminder om de vragenlijst voor 22 april 2021 in te vullen

Onderzoeksgroep 2	De directeur en leerkracht van groep X
Op welke deelvragen richt de onderzoeksactiviteit zich?	• Wat is de visie van School X op talent in het onderwijs en waar is deze visie op gebaseerd? • Wat doet de school op dit moment aan talentontwikkeling? • Welk doel beoogt de school met talentontwikkeling? • Wat verstaan leerkrachten onder talentontwikkeling en op welke wijze wordt dit toegepast in de lessen? • Wat vinden kinderen en leerkrachten van een talenteninterview?
Van wie komt de data?	Onderzoeksgroep 2 zijn de directeur van School X en de leerkracht van groep X.
Uitvoer van de onderzoeksactiviteit	Het onderzoeksinstrument is een interviewleidraad (zie Bijlage IV). Het interview heeft een open karakter en geeft meer betekenis en diepgang aan het onderwerp. Tijdens het interview wordt door mijzelf meegeschreven en het gesprek wordt opgenomen voor een betere analyse na afloop. Er wordt één interview gemaakt, maar de gesprekken worden afzonderlijk van elkaar afgenomen.

Geplande data voor de uitvoer van de onderzoeksactiviteit	19/20/21 april 2021: afname interviews

Onderzoeksgroep X	Groep X
Op welke deelvragen richt de onderzoeksactiviteit zich?	- Wat vinden de kinderen van een talenteninterview? - Wat is het effect van talentgericht werken op welbevinden en betrokkenheid?
Van wie komt de data?	De informatie is afkomstig van de kinderen uit groep X, deze groep bestaat uit 15 kinderen. Daarnaast wordt er geobserveerd tijdens lessen wat ook de nodige informatie oplevert.
Uitvoer van de onderzoeksactiviteit	Individuele gesprekken met de kinderen aan de hand van het talenteninterview uit <i>Talentgericht werken</i> (Pronk & Busschots, p. 32, 2020). Daarnaast worden de kinderen geobserveerd op welbevinden en betrokkenheid. Ik maak gebruik van bestaande observatieformulieren (zie Bijlage V). Het gaat om een directe, niet-participerende observatie waarbij ik gebruik maak van een observatieschema.
Geplande data voor de uitvoer van de onderzoeksactiviteit	19/20/21 april 2021: observaties en talenteninterviews afnemen - Uitloop naar 26/27/28 april 2021

4.2 Ontwerpactiviteiten

Kenmerken van de doelgroep	15 kinderen uit groep X in de leeftijd van 6-7 jaar. Er zitten 9 of 10 kinderen in de basisgroep, 5 kinderen in de basisgroep (verlengde instructie op rekenen en taal), 1 kind basis+ bij taal, voor rekenen zit dit kind bij de basisgroep.
Kenmerken van de leraar	Van de leerkracht wordt een positieve houding verwacht. De leerkracht is goed op de hoogte van talentkenmerken en de leerkracht benoemt talenten wanneer hij/zij een talent in actie ziet bij de leerling.
Organisatorische kenmerken	Er worden lessen gegeven waarin aandacht is voor talentontwikkeling. Er wordt gebruik gemaakt van de werkvormen uit de Talenten Toolbox van Dewulf et al. (2020)

	en er wordt een les gegeven vanuit de drie pedagogisch-didactische strategieën van Veenker et al. (2017). Vanuit die lessen volgt een beschrijving/observatie.
Inhoudelijke kenmerken	Het ontwerp sluit aan bij de visie van de school op het onderdeel talentontwikkeling.
Ontwerpeisen	Op basis van welke data is deze ontwerpeis geformuleerd?
Tijdens de lessen worden de talenten en kwaliteiten van kinderen gezien en benoemd.	Tekstbron: In de missie en visie van de school staat het volgende: "We vinden het erg belangrijk dat leerkrachten en leerlingen gebruik maken van hun talenten. Op school moet tijd en ruimte vrij worden gemaakt om met deze talenten te werken. We geloven erin dat als leerlingen en leerkrachten doen waar ze goed in zijn, dit op een positieve manier doorwerkt in de andere vakken" (https://www.XXXX.nl/nl/onze-school/talentontwikkeling). Aanvangsgesprek met de directeur: Aangegeven wordt dat talenten niet alleen zichtbaar zijn in sport of dans, maar ook in samenwerken, de leiding nemen, goed kunnen uitleggen. Kortom: ieder kind beschikt over talenten en het is de visie van de school om al die talenten te zien en te benutten, zodat ieder kind kan floreren op school.

4.3 Proces van dataverzameling

Onderzoeksactiviteiten	Verantwoording
Vragenlijst Onderzoeksgroep 1	Met deze vragen wil ik erachter komen wat de visie van de school is, hoe de visie op dit moment vorm krijgt binnen de school, waar de school naar toe wil met de visie en hoe leerkrachten hier tegenaan kijken. Ik probeer erachter te komen wat er op dit moment door de leerkrachten aan talentontwikkeling wordt gedaan en hoe zij hierover denken. Deze informatie is goed te gebruiken in mijn onderzoek omdat ik hiermee kan meten hoe groot het draagvlak is voor talentontwikkeling en hoe dit gegeven kan worden op de school. Deelvragen waar deze activiteit zich op richt zijn: • Wat is de visie van School X op talent in het onderwijs en waar is deze visie op gebaseerd?

	• Wat doet de school op dit moment aan talentontwikkeling? • Welk doel beoogt de school met talentontwikkeling? • Wat verstaan leerkrachten onder talentontwikkeling en op welke wijze wordt dit toegepast in de lessen? Er is voor deze groep gekozen omdat zij dagelijks werken met schoolkinderen vanuit de visie van de school.
Interviewleidraad Onderzoeksgroep 2	Om meer de diepte in te gaan en het onderwerp meer betekenis te geven, interview ik twee personen. De interviews worden apart van elkaar afgenomen. Dit is een bewuste keuze omdat ik benieuwd ben of directeur en leerkracht op dezelfde lijn zitten of dat het onderwerp anders geïnterpreteerd wordt. Van de directeur verwacht ik meer achtergronden te krijgen over de visie van de school, wat zij willen met talentontwikkeling en hoe zij zichzelf als school over 5 jaar zien op dat gebied. De leerkracht van groep X is expert op het gebied van hoe kinderen leren in groep X. Van haar wil ik weten hoe zij denkt over talentontwikkeling en hoe zij dat op dit moment vormgeeft in de klas en hoe ze denkt dat het er over 5 jaar uitziet. Daarnaast ben ik benieuwd naar hoe zij denkt over de rol van de leerkracht op het gebied van talentgericht lesgeven. Deelvragen waar deze activiteit op gericht zijn: • Wat is de visie van School X op talent in het onderwijs en waar is deze visie op gebaseerd? • Wat doet de school op dit moment aan talentontwikkeling? • Welk doel beoogt de school met talentontwikkeling? • Wat verstaan leerkrachten onder talentontwikkeling en op welke wijze wordt dit toegepast in de lessen? • Wat vinden kinderen en leerkrachten van een talenteninterview? De volgende overwegingen liggen ten grondslag aan deze keuze: – Het onderzoek vindt plaats in groep X; – De directeur van de school is verantwoordelijk voor het beleid van de school en de daarbij horende missie en visie van de school met daarbij de verwezenlijking daarvan in het onderwijsaanbod;

	– Omwille van de tijd en omvang van het onderzoek is het niet mogelijk om het hele team te interviewen
Observatie Onderzoeksgroep X	Deze observaties helpen mij om erachter te komen hoe de kinderen scoren op welbevinden en betrokkenheid tijdens de normale lessen, zoals die nu worden gegeven. Daarnaast is deze informatie bruikbaar als vergelijkingsmateriaal voor de lessen waarin meer talentgericht wordt gewerkt, die lessen worden beschreven en gereflecteerd.
Talenteninterview Onderzoeksgroep X	Ik interview de kinderen uit groep X aan de hand van het talenteninterview om erachter te komen wat hun talenten zijn. Dit is het startpunt om een les te geven waarin talenten worden gezien en benoemd.

4.4 Proces van dataverwerking

- De vragenlijsten voor onderzoeksgroep 1 worden aangeboden met de digitale software van survio.com. Er is hiervoor gekozen, omdat dit het analyseren van de gegevens vereenvoudigd. Verzamelde data vertaalt zich gemakkelijk in een grafiek of diagram en maakt de informatie overzichtelijk. Voor wat de open vragen betreft maak ik gebruik van analysemethode 12: horizontaal vergelijken om zo op zoek te gaan naar opmerkelijke verschillen en overeenkomsten.
- De interviews van onderzoeksgroep 2 worden opgenomen met de dictafoon en tijdens het interview schrijf ik mee om eventueel al tijdens het gesprek te refereren naar eerdere antwoorden of om door te vragen. Voor het analyseren maak ik gebruik van analysemethode 11: thematisch coderen. Ik kies hiervoor, omdat mijn interviewleidraad is opgesteld aan de hand van categorieën die weer aansluiten bij mijn deelvragen.
- Observaties bij onderzoeksgroep X. Er worden meerdere lessen geobserveerd aan de hand van twee observatieformulieren die het welbevinden en de betrokkenheid meten. Het gaat om gesloten vragen die op de volgende wijze worden geanalyseerd, methode 5: aantallen berekenen. Ik kies voor deze methode omdat ik daarmee kan analyseren hoe de lessen door de kinderen worden ervaren. Ik wil me zo weinig mogelijk laten leiden door bestaande denkbeelden of aannames en met een open blik analyseren wat ik heb gezien.

- Het beschrijven van mijn bevindingen tijdens/na het geven van de lessen waarin talentontwikkeling centraal staat. Voor het analyseren maak ik gebruik van analysemethode 11: thematisch coderen. Ik kies hiervoor omdat ik uitga van een aantal centrale thema's en ik wil met die gegevens gaan vergelijken. Voor die vergelijkingen maak ik gebruik van analysemethode 12: horizontaal vergelijken.
- Talenteninterview bij onderzoeksgroep X. Om erachter te komen welke talenten er in de klas zitten, wordt een talenteninterview afgenomen. Dit is een bestaande format beschreven in "*Talentgedreven onderwijs geven*" van Els Pronk en Elke Busschots (2020). De uitkomst is een tekening/poster met daarop de talenten van het kind. Deze informatie kan vervolgens geanalyseerd worden met methode 5: aantallen berekenen, zodat ik de informatie overzichtelijk terugzie in een staafdiagram.

4.5 Planning

De tijdsplanning van het onderzoek (onder voorbehoud).

Take n	WEEK KALENDER	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Inleveren onderzoeksplan v1																	
Inleveren onderzoeksplan v2																	
Vragenlijsten onderzoeksgroep 1 afnemen																	
Interviews onderzoeksgroep 2 afnemen en analyseren																	
Observeren in groep X																	
Talenteninterview groep X																	
Vragenlijsten analyseren																	
Ontwikkelen en geven nieuwe les																	
Analyseren gegeven lessen																	
Conclusie en discussie schrijven																	
Onderzoekverslag afmaken																	
Verslag inleveren																	
Groepsbijeenkom sten onderzoek																	

4.6 Proces

Tijdens het proces heb ik gebruik gemaakt van de kennis en expertise van de volgende personen:

Persoon A – Persoon A vanuit de opleiding

Persoon B – directeur School X

Persoon C – studiegenoot vanuit de opleiding

Persoon D – broertje, historicus en expert in onderzoek doen

Persoon E – schoonzusje, socioloog

Persoon F – zusje, 12 jaar werkzaam in het onderwijs, kritische noot

Persoon G – goede buur en directeur van een basisschool

	Uitvoering <i>Zie Bijlage II voor een uitgebreid procesverslag.</i>	Contactmomenten pabo en werkveld*	Participatie medestudenten en critical friends*
Oriënteren	De eerste verkennende gesprekken met de school zijn goed verlopen. Ik kreeg de vrijheid om te kiezen uit twee onderwerpen, maar talentontwikkeling had wel sterk de voorkeur, omdat de school zich hier in de toekomst mee wil profileren. Om een goed beeld te krijgen van het praktijkprobleem heb ik gesprekken gevoerd met de directeur, de cultuur coördinator en heb ik de schoolgids van de school doorgenomen. Van hieruit heb ik een probleemstelling geschreven.	Verschillende gesprekken met de stageschool. Mijn Persoon A heb ik één keer individueel gesproken naast de klassikale bijeenkomsten.	Hulp gehad van twee kritische vrienden bij het starten van het onderzoek. Telefoongesprek over het onderwerp en waar ik op moet letten.
Richten	Vanuit die probleemstelling ben ik gaan inzoomen op het onderwerp en geschikte literatuur gaan zoeken. Van hieruit zijn een hoofdvraag en deelvragen ontstaan.	Verschillende keren contact gehad met mijn Persoon A over hoe ik deze fase moest	Veel gebeld, via teams met Persoon C om deze fase door te nemen en hoe ik

	Vervolgens ben ik me gaan verdiepen in het onderwerp door het lezen van literatuur. Vanuit die literatuur heb ik een theoretisch kader kunnen schrijven waarin de theoretische vragen worden beantwoord.	aanpakken. Dit resulteerde in een bijstelling van de onderzoeksschets.	dit moest aanpakken.
Plannen	In deze fase heb ik mijn onderzoeksplan geschreven. Ik ben gaan kijken naar mijn onderzoeksgroepen en heb daar doelen aan gekoppeld. Daarnaast heb ik dit in een planning weergegeven.	Gesprek met de directeur, voortgang besproken en of we nog op één lijn zitten.	Gebeld met Persoon C en Gea (studiegenoot) om de onderzoeksplan door te nemen.
Verzamelen	Voor het verzamelen van gegevens heb ik twee weken de tijd genomen. In die twee weken ben ik twee extra dagen op mijn stageschool geweest om dit te kunnen realiseren.	Voortgangsgesprek met de directeur en bespreken hoe de uitvoering eruit gaat zien. Interviews, met de directeur en de leerkrachtgroep X. Talenteninterviews met 12 kinderen uit groep X.	N.v.t.
Analyseren en concluderen	Het analyseren ging voorspoedig, dankzij mijn goede voorbereiding. Concluderen vond ik lastiger, ik ervaarde hier veel druk om het goed te doen.	N.v.t.	Vanwege mijn onzekerheid op dit onderdeel, heb ik veel contact gehad met Persoon D hierover. Daarmee kon ik verder.
Rapporteren en presenteren	Het rapport schrijven ging voorspoedig. Ik kon hier twee volledige dagen aan werken.	N.v.t.	Overleg met Persoon D over schrijfstijl.

4.7 Leerproces

Ik heb in mijn vorige studie geen onderzoek hoeven doen. Voor aanvang van het onderzoek had ik geen idee wat me te wachten stond en keek ik er eigenlijk tegenop. Met de hulp van mijn critical friends is het me gelukt om een onderzoek te plannen, uit te voeren en te rapporteren. In de oriëntatiefase heb ik veel steun gehad aan Persoon D en Persoon E. Zij hebben mij op weg geholpen en sturing gegeven in het proces zodat ik mijn onderzoeksschets kon opstellen.

De fase die volgde, richten, was de moeilijkste fase. Ik zat echt in de leerkuil, ver uit mijn comfort zone, onzeker en stuurloos. Een gesprek met mijn Persoon A heeft me laten inzien dat ik mezelf andere vragen moest stellen. Hierdoor heb ik mijn onderzoekschets moeten aanpassen, maar dit heeft me wel weer op het juiste spoor gezet. Door daarnaast veel te praten met Persoon C en mijn man heb ik het stukje voor stukje voor elkaar gekregen. Ik ben het kleiner gaan maken, in behapbare stukken en op die manier ben ik gaan zoeken in de literatuur, zodat ik uiteindelijk de antwoorden kreeg op mijn deelvragen.

Fase 3, plannen, viel me tegen, ik had niet verwacht dat het zoveel tijd zou kosten. Ik heb veel gehad aan het boek *'Praktijkonderzoek in de school'* (Van der Donk & van Lanen, 2018) dat door de opleiding is geadviseerd. Het gesprek met Persoon C werkte verhelderend, waardoor ik verder kon met mijn onderzoeksaanpak. Mijn eerste versie heb ik laten controleren door Persoon D, Persoon E en Persoon G. Van alle drie kreeg ik waardevolle feedback, met name op taalgebied, die mij verder hebben geholpen met het onderzoeksplan. Na een paar kleine aanpassingen, werd mijn plan goedgekeurd en kon ik door naar de verzamelfase.

Lange tijd zag ik niet voor me hoe ik mijn onderzoek in de praktijk moest uitvoeren. Maar in deze fase werd het ineens helder: talentontwikkeling laat zich niet vangen in één bepaalde les, maar is een manier van doen. Ik vond het leerzaam om dingen uit te proberen en merkte dat deze manier van doen, goed bij mij past. De interviews zorgden voor diepgang en vond ik nuttig. Een leuke en leerzame fase in de onderzoekscyclus.

Dat geldt ook voor de fase analyseren en concluderen. Door de antwoorden uit de vragenlijst te verzamelen en daar conclusies uit te halen, kreeg ik meer inzicht in de wijze waarop talentontwikkeling een plek heeft in de school, zodat ik een antwoord kon formuleren op de onderzoeksvraag. Het kostte wel veel tijd om dit goed te doen. Ik vind het ook spannend om straks mijn uitkomsten te moeten delen

met het team. Het is niet wat ik vooraf had verwacht, maar ik sta wel achter mijn conclusie.

De rol van onderzoeker lijkt niet echt bij mij te passen, vooral de fase 'richten', is voor mij een lastige fase. Ik ben al snel geneigd om veel te veel informatie op te zoeken en heb moeite om mezelf kaders te geven. Ik ben normaal iemand die graag de diepte in gaat en alles wil weten, maar dat bleek nu mijn valkuil, waardoor ik het overzicht kwijt raakte. Daarnaast heb ik gemerkt dat ik het moeilijk vind om verbanden te zien tussen verschillende teksten en daar conclusies uit te trekken. Van mezelf ben ik iemand die het graag in één keer goed wil doen, de lat hoog legt en dat is in het geval van onderzoek doen niet een prettige eigenschap omdat het veel tijd kost. De kennis die ik heb opgedaan over talentontwikkeling neem ik mee in mijn rol als leerkracht en mijn visie op onderwijs, want dat spreekt me aan: uitgaan van kwaliteiten, het kind in zijn kracht zetten en daarmee de eigenheid van het kind erkennen.

Hoofdstuk 5: Resultaten praktijkonderzoek

In de eerste paragraaf benoem ik afwijkingen die hebben plaatsgevonden tijdens de uitvoering van het onderzoek en eventuele gevolgen daarvan.

5.1 Afwijkingen in de uitvoering van het praktijkonderzoek

De vragenlijst is door 15 personen ingevuld, dat is een percentage van 79%. Aangezien dit de meerderheid van het team is, vind ik deze opkomst representatief voor de uitkomst van het onderzoek.

5.1.1 Interview

Het interview met de directeur en de leerkracht had de vorm van een natuurlijk gesprek, waardoor de vragen niet op de volgorde, zoals opgesteld in de interviewleidraad, zijn gesteld. Dit heeft geen consequenties voor de verdere verwerking van het rapport, aangezien de vragen wel zijn beantwoord.

5.1.2 Talenteninterview groep X

De intentie was om middels een talenteninterview het aantal talenten te meten met analysemethode 5: aantallen berekenen. Het bleek in de praktijk lastig voor de kinderen om hun talenten te benoemen, om die reden laat ik deze analysemethode achterwege. Voor de uitkomst van dit onderzoek heeft dit geen gevolgen, aangezien het mij vooral te doen was om de reactie van de kinderen. Mijn observatie is toegevoegd aan de resultaten.

5.1.3 Observaties

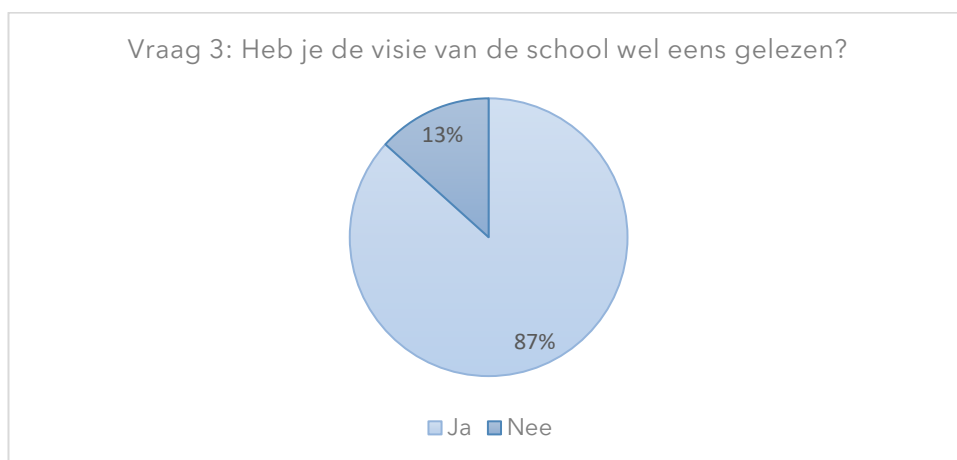
Voor het onderdeel observaties van onderzoeksgroep X is afgeweken. De intentie was om de groep te observeren op betrokkenheid en welbevinden. In overleg met mijn mentor is besloten om alleen te observeren op het onderdeel betrokkenheid. De observatieformulieren hadden een individueel karakter en maakten het daardoor niet mogelijk om in de beschikbare tijd 15 kinderen te observeren. De deelvraag wordt daarmee maar deels beantwoord, maar ik verwacht niet dat dit consequenties heeft voor de uitkomst van dit onderzoek.

5.1.4 Deelvragen

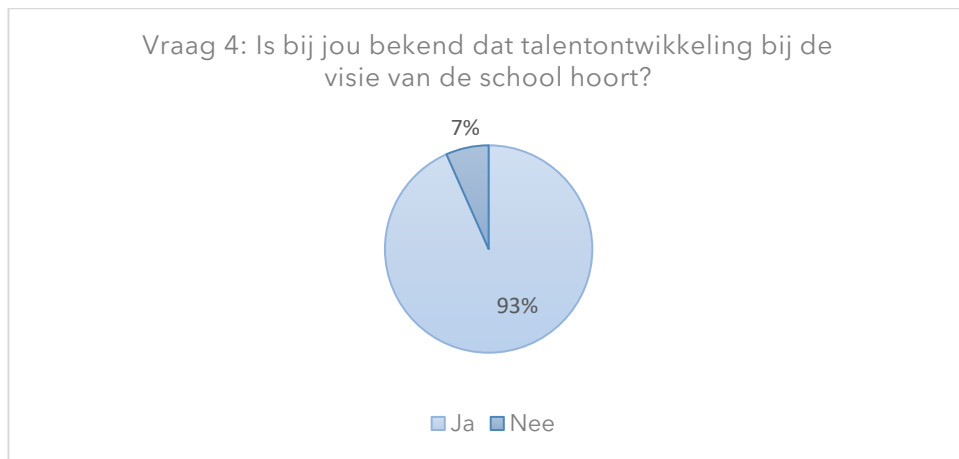
Tijdens de uitvoering van het onderzoek bleek dat deelvraag 6 en 7 een behoorlijke overlap hebben. In het theoretisch kader, in hoofdstuk 2.6.1, staat beschreven dat het empirisch model een pedagogisch-didactische strategie is om talent uit te lokken. Het is daarom onderdeel van deelvraag 6 waarin ik me afvraag welke aanpassingen je kunt doen om talent uit te lokken en wat daarvan het effect is. Om die reden worden deelvraag 6 en 7 samengevoegd en als één deelvraag behandeld in de resultaten. Dit heeft geen gevolgen voor de uitkomst van het onderzoek.

5.2 Deelvraag 1: de visie van school X

Voor het beantwoorden van deze deelvraag heb ik de visie van de school gelezen en is het onderwerp besproken tijdens het interview met de directeur en de leerkracht. Zoals in hoofdstuk 1 ook al wordt aangegeven, is talentontwikkeling één van de vier kernwaarden van de school. De school geeft in de visie aan tijd en ruimte vrij te maken om met talenten te werken. Leerkrachten en leerlingen kunnen zo gebruik maken van hun talenten, waardoor ze goed gemotiveerd en met plezier kunnen leren. De directeur geeft aan dat de visie een aantal jaar geleden is ontstaan en dat deze ieder jaar wordt herijkt. Een visie moet zich kunnen ontwikkelen, het is een dynamisch proces. De herijking van de visie heeft te maken met trends en nieuw wetenschappelijk onderzoek. Zo is talentontwikkeling later toegevoegd aan de algemene visie. Wanneer dit precies is geweest, is niet duidelijk geworden uit de interviews. Uit de enquête onder het team blijkt dat 87% de visie heeft gelezen en dat 93% ervan op de hoogte is dat talentontwikkeling bij de visie van de school hoort.

Figuur 4: Visie gelezen

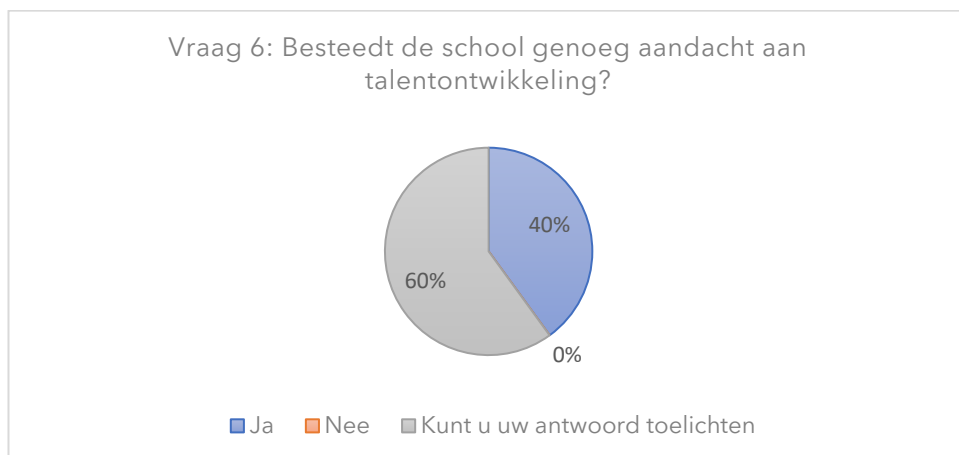

Figuur 5: Bekendheid talentontwikkeling in de visie van de school

Zie bijlage VI: visie van school X – onderdeel talentontwikkeling, voor de visie van de school en bijlage VII: gespreksverslag interviews, voor een uitwerking van de interviews.

5.3 Deelvraag 2: talentontwikkeling zoals dat nu wordt aangeboden

Om erachter te komen hoe talentontwikkeling nu wordt aangeboden en of het team dat voldoende vindt, is deze vraag in de vragenlijst opgenomen. Talentontwikkeling krijgt op dit moment een plek in het curriculum middels cultuurblokken. Deze cultuurblokken worden in een 3-weekse cyclus aangeboden en rouleren vervolgens. Het activiteiten aanbod is gebaseerd op de talenten van de leerkracht en wordt groepsdoorbrekend aangeboden in een midden- en bovenbouw aanbod. Groepen mogen als gevolg van corona niet meer met elkaar werken, waardoor dit nu stilligt. Deze blokken zijn in eerste instantie bedoeld om talenten van kinderen te ontdekken. Hier wordt al een aantal jaar mee gewerkt. Uit de enquête blijkt dat 40% dit aanbod voldoende vindt en 60% heeft hier een eigen antwoord gegeven. Geen enkele respondent heeft de vraag met nee beantwoord.

Figuur 6: Aandacht voor talentontwikkeling

Uit de eigen antwoorden blijkt dat de meesten vinden dat er te weinig tijd en aandacht is voor talentontwikkeling. Het aanbod zou veelzijdiger moeten, talent moet breder worden gezien en de inzet van experts wordt genoemd. De resultaten van de vragenlijst zijn te vinden onder bijlage VIII: resultaten vragenlijst team en een uitgebreide analyse van de open vragen is te vinden onder bijlage IX: uitgebreide analyse open vragen enquête.

5.4 Deelvraag 3: wat het doel is van talentontwikkeling

Uit de interviews blijkt dat zowel de directeur als de leerkracht aangeven dat plezier, betrokkenheid en motivatie van leerling en leerkracht het doel zijn van talentontwikkeling. Dit komt overeen met de visie. Want zo staat er in de visie: "We geloven erin dat als leerlingen en leerkrachten doen waar ze goed in zijn, dit op een positieve manier doorwerkt in de andere vakken. Leerlingen én leerkrachten raken gemotiveerd en worden uitgedaagd om nog meer aan hun ontwikkeling te werken" (School X school, z.d.).

5.5 Deelvraag 4: wat is volgens leerkrachten talentontwikkeling en hoe moet dit worden aangeboden

Uit de analyse van de enquête valt op te maken dat de meeste respondenten aangeven dat talentontwikkeling te maken heeft met kwaliteiten, 'het ergens goed in zijn', en dat je dat ontdekt en door ontwikkelt. Enkelen geven aan dat hierdoor het zelfvertrouwen van het kind groeit. De directeur en de leerkracht vinden dat talentontwikkeling te maken heeft met het kind in zijn/haar kracht zetten, zodat het met enorm veel plezier en intrinsieke motivatie kan leren op school. Daardoor worden de opbrengsten optimaal. Dit geldt ook voor de leerkrachten, doordat ze vanuit hun eigen talent mogen werken, groeit het werkplezier. Op de wijze hoe je dit moet aanbieden wordt wisselend geantwoord.

Figuur 7: Talentontwikkeling in het onderwijsaanbod

22% geeft aan dat het aanbieden van cultuurblokken, zoals talentontwikkeling nu wordt aangeboden, voldoende is. 50% kiest voor een combinatie van cultuurblokken en talentontwikkeling tijdens de lessen. 28% heeft hier een eigen antwoord gegeven, waarbij verschillend wordt geantwoord. Twee antwoorden geven aan dat het dagelijks aan bod moet komen. Daarnaast zijn er twee antwoorden die aangeven dat hier externen voor nodig zijn om dit goed neer te zetten met een gevarieerd aanbod. De overige antwoorden liggen sterk uiteen, de één geeft aan dat het niet te vaak moet worden aangeboden, waar de ander de optie noemt om het op te nemen in het rooster zodat het wekelijks aan bod komt.

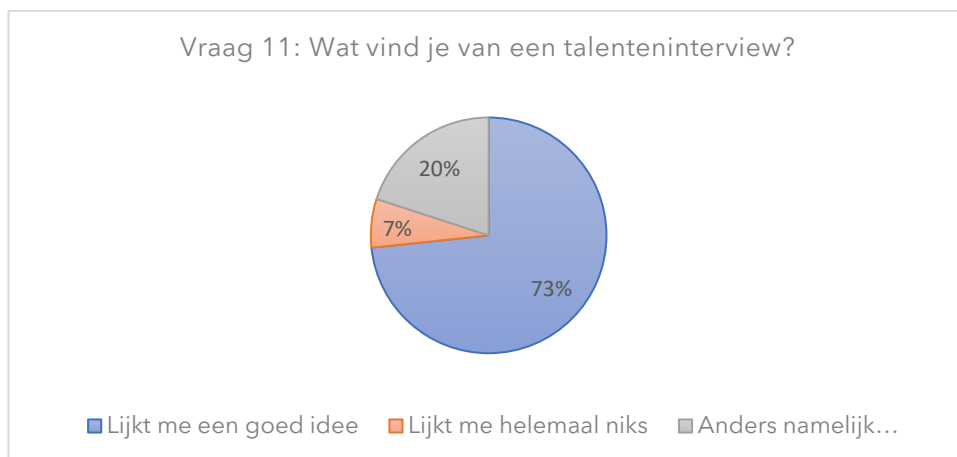
De antwoorden van de directeur en de leerkracht komen meer overeen met elkaar. Beiden vinden dat talentontwikkeling een plaats hoort te hebben in het dagelijks aanbod en dat het geïntegreerd moet zijn. Het is een manier van lesgeven en kan daarom niet los gezien worden.

Op de vraag hoe een ideale les eruit ziet wanneer je werkt met talent, wordt verschillend gedacht. De meerderheid geeft wel aan dat het een keuze van het kind moet zijn waar hij of zij aan wil werken, zodat het past bij het kind. Om die reden moet het aanbod divers en veelzijdig zijn. Daarnaast wijzen veel antwoorden in de richting van experts die nodig zijn om dit goed te kunnen uitvoeren. Enkele antwoorden benoemen betrokkenheid, motivatie en plezier.

Op de vervolgvraag: *Wat moet er in de les veranderen om met talent te kunnen werken*, weten zes van de vijftien dit niet goed aan te geven. Een groot deel van de antwoorden heeft betrekking op de organisatie. Het moet gefaciliteerd worden: met tijd, geld en extra materialen. Er moeten schoolbrede afspraken worden gemaakt. Van de tien die een suggestie doen, zijn er zes antwoorden waarbij wordt uitgegaan van talent in disciplines, oftewel het elitair perspectief.

5.6 Deelvraag 5: het talenteninterview

Op de vraag hoe leerkrachten denken over een talenteninterview geeft 73% aan dat een goed idee te vinden, 7% spreekt het niet aan en 20% geeft een eigen antwoord. Bij de eigen antwoorden geven de meesten aan dit een goed idee te vinden, noodzakelijk en waardevol zelfs. Eén van de antwoorden twijfelt of kinderen hiertoe wel in staat zijn.

Figuur 8: Talenteninterview

Om erachter te komen wat de leerlingen van een talenteninterview vinden, is het talenteninterview uitgevoerd met 12 kinderen uit groep X op donderdag 22 april. Ieder kind is individueel geïnterviewd en de gesprekken duurden tussen de 10 en 20 minuten. Over het algemeen vonden kinderen het speciaal, vooral omdat het over hun ging, over waar ze goed in zijn. De antwoorden hadden vooral betrekking op disciplines zoals: voetballen, skeeleren, tekenen, dansen, etc. In de praktijk blijkt dat kinderen het moeilijk vinden om aan te geven waarom ze er goed in zijn, dit lag in de lijn der verwachting aangezien dit in het theoretisch kader is benoemd. Toch zijn de waaromvragen noodzakelijk om het waarom-denken te stimuleren, want daarmee ga je meer richting het talent achter het gedrag zoals Pronk & Busschots beschrijven in *Talentgedreven onderwijs geven* (2020). Het kwam aan op flink doorvragen en aansturen, maar de resultaten waren 12 prachtige posters van de kinderen waar ze ontzettend trots op waren. Tijdens het interview zag ik enthousiaste, betrokken, glunderende kinderen die trots wisten te vertellen waar ze goed in waren. Een uitgebreid verslag en de posters zijn toegevoegd als bijlage X: verslag talenteninterviews en resultaten.

5.7 Deelvraag 6: Aanpassingen in het handelen van de leerkracht

Welke aanpassingen kan een leerkracht doen om talent uit te lokken en wat is het effect daarvan en wat gebeurt er tijdens een les volgens het empirisch model. Er zijn verschillende manieren om talent uit te lokken. In het theoretisch kader worden deze genoemd in hoofdstuk 2.6: Talentontwikkeling in de praktijk. Hieronder schets ik de werkvormen die ik zelf heb gebruikt in de les en het resultaat daarvan.

5.7.1 Les volgens het empirisch model

Uitgevoerd op: 28 april 2021

Er is een les gegeven volgens het empirisch model waarbij is geobserveerd op het onderdeel betrokkenheid. Deze les stond in het teken van drijven of zinken. Tijdens de les werd hoge betrokkenheid waargenomen: de kinderen zaten hoog in hun energie, waren geconcentreerd, enthousiast en nieuwsgierig. Dit komt overeen met de theorie uit hoofdstuk 2.5: Talenten ontdekken. Een lesomschrijving is te vinden onder bijlage XI: lesbeschrijving volgens empirisch model, de observatieformulieren onder bijlage XIII: observatieformulieren les 1 en les 2.

Andere manieren om met talentontwikkeling te werken is volgens de theorie van Dewulf uit hoofdstuk 2.6.2: De leerkracht als tuinier van talent. Hiervoor zijn verschillende werkvormen gebruikt uit de *Talenten Toolbox van Dewulf* (2020) en is gewerkt met groeizinnnetjes.

5.7.2 Het complimentenrondje

Uitgevoerd op: 20 april 2021

Deze activiteit bestond uit een kringgesprek over complimenten. Vervolgens moesten de kinderen elkaar complimenten geven. Omdat groep X nog niet alle woorden schrijvend beheerst, ben ik het gaan opschrijven. 11 van de 12 complimenten gingen over wat je hebt: je hebt een mooie trui, je hebt mooi haar, etc. Eén compliment ging over wat je doet: bedankt dat je mij vandaag hebt geholpen. Ik observeerde tijdens deze activiteit op houding en mimiek. Bij ieder compliment dat werd gegeven, kreeg de ontvanger een glimlach op zijn/haar gezicht. De kinderen waren betrokken, enthousiast en beleefden zichtbaar plezier aan de activiteit. Ze gaven zelf ook aan dat ze het fijn vonden dat ze een compliment kregen. De complimenten staan op een poster die in de klas hangt. Later in de middag, tijdens een andere les, viel het me op dat de kinderen vriendelijk en

behulpzaam waren naar elkaar en dat er ongevraagd complimenten werden gegeven. Er was een fijne sfeer merkbaar. Een uitgebreide beschrijving staat onder bijlage XI.

5.7.3 Het complimentenspel

Uitgevoerd op: 28 april 2021

Deze activiteit startte met een kringgesprek over verschillende soorten complimenten (wat je hebt / wat je doet / wat je kunt). Ik wilde meer afwisseling in de complimenten, dus ik heb met de kinderen het complimentenspel gedaan. Er werden 24 kaartjes op tafel neergelegd en de kinderen moesten een compliment pakken en bedenken aan wie ze dit wilden geven en vertellen waarom. In deze les zag ik ook weer hoge betrokkenheid en enthousiaste kinderen. Vanwege het leesniveau van enkele kinderen, moest ik veel helpen met het oplezen en verduidelijken van de kaartjes. De resultaten waren positief, de kaartjes die waren gegeven vond ik erg passend bij de kinderen die ze hadden gekregen. We hebben hier ook een poster van gemaakt en in de klas opgehangen zodat we die kunnen aanvullen. Het is me wederom opgevallen dat kinderen na deze activiteit weer erg behulpzaam en complimenteus waren naar elkaar toe. Er heerste een fijne, positieve sfeer in de klas. Een uitgebreide beschrijving van deze activiteit staat onder bijlage XII: verslag werkvormen 1 en 2.

Uit de enquête onder het team valt op te maken dat 53% denkt dat zijn/haar rol als leerkracht niet verandert als men met talentontwikkeling werkt. De overige 47% die dat wel denkt, denkt daar verschillend over. Zo zijn er een aantal die ervan uitgaan dat ze bij zichzelf nieuwe talenten moeten ontdekken en ontwikkelen, anderen denken dat ze een meer coachende rol aan moeten nemen. Een uitgebreide analyse is te vinden onder bijlage VIII: resultaten vragenlijst team.

5.8 Deelvraag 7: Het effect van talentgericht werken op betrokkenheid

Er is twee keer geobserveerd door mijn mentor. Zo kon ik me richten op de les. De eerste les was een normale wereldoriëntatie les die ging over de eigen omgeving. Er werd een PowerPoint besproken en een opdracht gegeven waar de groep mee aan de slag kon. De tweede les is de les volgens het empirisch model die volgde na de talenteninterviews en de eerder genoemde werkvormen. In deze les stond drijven en zinken centraal en werd in groepjes gewerkt aan een proef. Uit de analyse

van het observatieschema betrokkenheid blijkt dat er nauwelijks verschil is tussen beide lessen. Waarbij de eerste les twee keer matig scoort, scoort de tweede les één keer matig. Voor de rest heeft alles een hoge score. Bij de opmerkingen staat wel dat de spanningsboog beide keren tijdens de les snel afneemt.

Signalen van betrokkenheid	Les 1 21 april 2021	Les 2 28 april 2021
Energie	Hoog	Hoog
Creativiteit/complexiteit	Matig	Hoog
Nauwkeurigheid	Hoog	Hoog
Mimiek & houding	Hoog	Hoog
Concentratie	Hoog	Hoog
Verwoording	Hoog	Hoog
Doorzetting	Matig	Hoog
Reactietijd	Hoog	Hoog
Voldoening	Hoog	Matig
Opmerkingen	Veel enthousiasme bij inleiding van de les. Spanningsboog nam tijdens de les snel af. Voldoening is hoog, de groep wil graag laten horen wat ze hebben genoteerd.	Ook hier weer veel enthousiasme bij de inleiding. Het werken in groepjes vind de groep lastig. Niet iedereen was evenveel betrokken, af en toe aansturing nodig. Desondanks wel hoge betrokkenheid. Doorzetting was goed, ze bleven proberen. Ook op andere manieren waardoor creativiteit hoog was. Voldoening was matig, de concentratie was op. Kan ook aan het tijdstip liggen (eind van de dag).
Aantal keer hoog	7	8
Aantal keer matig	2	1

Figuur 9: Observatie op basis van betrokkenheid

Gedurende de afgelopen twee weken heb ik verschillende werkvormen toegepast die al benoemd zijn bij 5.7. Tussendoor heb ik dagelijks verwijzingen gemaakt naar complimenten geven en krijgen en de complimenten benoemd die op de posters staan. Het resultaat is tot nu toe iedere keer een glimlach op het gezicht bij de kinderen, ze gaan er zichtbaar van stralen. De sfeer in de klas is op die momenten fijn en positief. Dit is zoals in de hypothese wordt omschreven waarbij de verwachting is uitgesproken dat de betrokkenheid van kinderen zal toenemen. De werkvormen die zijn gebruikt zijn geschikt voor alle groepen.

Hoofdstuk 6: Conclusies, aanbevelingen discussie

6.1 Conclusie

Uit de analyse van de resultaten blijkt dat er niet een groot verschil is in betrokkenheid wanneer les wordt gegeven op de gewone manier of de manier zoals beschreven door Veenker et.al. (2017) waar het uitlokken van talenten centraal staat. De hypothese **'de betrokkenheid en het welbevinden van de kinderen zal toenemen, zodat zij zelfverzekerd en veerkrachtig uitdagingen aangaan'**, kan daarom bevestigd noch ontkend worden. De observaties laten zien dat er hoge betrokkenheid is waargenomen bij les 1 en les 2. Ook tijdens de activiteiten die horen bij de *Toolbox van jong talent* van Dewulf et al. (2020), werd er hoge betrokkenheid waargenomen door de docent. Deze werkvormen passen goed in de positieve psychologie waar wordt uitgegaan van wat er goed gaat, de *sterkekantenbenadering*. De fijne, positieve sfeer die hierbij wordt ervaren bevestigt dit. Op het onderdeel welbevinden is niet geobserveerd, zoals al genoemd in het vorige hoofdstuk.

Tijdens de uitvoering van het onderzoek werd duidelijk dat talent niet in een les te vangen is, maar dat het gaat om een aanpak, een manier van doen. De resultaten laten ook zien dat het talenteninterview zeer waardevol is, en bijdraagt aan talengericht werken. Het kind voelt zich gezien in zijn eigenheid. De werkvormen waarin complimenten geven centraal staan, passen goed bij talengericht werken. De positieve taal die daarmee gepaard gaat, dragen bij aan een *groeidenken* mindset.

Uit de resultaten blijkt ook dat er geen consensus is binnen het team over de wijze waarop dit vorm zou moeten krijgen op de school. Bijna de helft, 40%, vindt dat er genoeg aandacht wordt besteed aan talentontwikkeling. Nog eens 40% van de respondenten geeft aan dat er te weinig tijd en middelen voor zijn. De overige respondenten noemen corona als reden voor de huidige pauze. De manier waarop talentontwikkeling nu wordt aangeboden, in cultuurblokken, vindt 22% voldoende en 50% vindt een combinatie van cultuurblokken en talentontwikkeling tijdens de les wenselijk. Slechts één keer komt in de enquête naar voren dat talentontwikkeling een manier van werken is die geïntegreerd moet zijn in je dagelijks handelen. Tijdens de interviews kwam dit wél naar voren. Op de vraag wat dan moet veranderen in de les, weet bijna de helft hier geen antwoord op te geven. De meeste antwoorden hebben te maken met het faciliteren van tijd, ruimte en

middelen. Veel van de antwoorden gaan uit van talent in disciplines, dat verklaart wellicht ook de suggesties voor de inzet van experts/vakmensen.

De onderzoeksvraag *'Op welke wijze kan School X het ontwikkelen van talenten van kinderen inclusief en krachtig aanbieden tijdens de lessen?'* is niet relevant gebleken, want school X is nog niet toe aan het inclusief aanbieden van talentontwikkeling. De versnippering die nu heerst binnen het team over de implementatie van talentontwikkeling houdt dit tegen en zal eerst aangepakt moeten worden.

6.2 Aanbeveling

Allereerst moet er gezorgd worden voor consensus binnen het team over de aanpak van talentontwikkeling. Er is nu teveel versnippering over de manier waarop talentontwikkeling vormgegeven moet worden. Een aantal teamleden kijkt nog vanuit elitair perspectief naar talent, dit houdt de versnippering in stand. Het moet duidelijk worden dat talent breder gezien kan worden dan alleen een discipline. De cultuurcoördinator en de leerkracht van groep X hebben het onderwerp onder hun hoede. Door corona is een cursus over dit onderwerp niet doorgegaan, het is aan te bevelen dit zo snel mogelijk op te pakken en de uitkomsten hiervan te delen met het team. Een brainstormsessie kan hieraan bijdragen.

Ten tweede is het aan te bevelen om een talenteninterview in te zetten. Deze gesprekken laten concreet zien wie het kind is, wat het bijdraagt, wat het graag doet en waar het goed in is (Pronk & Busschots, 2020). Het kind voelt zich gezien en ervaart positieve emoties. Als leerkracht is dit heel waardevol. Er zou tijd voor vrijgemaakt moeten worden, zodat iedere leerkracht de mogelijkheid heeft om dit met zijn leerlingen te kunnen uitvoeren.

En als laatste: het inzetten van groeizinnen, affirmaties en werkvormen die bijdragen aan de groeimindset. Het ophangen van een groeitaal affirmaties poster en deze inzetten tijdens de les draagt al bij aan een positief leerklimaat en richt zich op het proces. Hiermee krijgen talent en zelfvertrouwen de kans om te groeien. De activiteiten het complimentenspel en een complimentenrondje zorgen ervoor dat kinderen kwaliteiten van elkaar zien en waarderen.

6.3 Discussie

Het onderdeel ontwerpen kan tot discussie leiden. De intentie was om een les te ontwerpen waarin talentgericht wordt gewerkt. Gedurende het onderzoek is het

beeld van talentontwikkeling veranderd, waardoor het ontwerpen van een eigen les niet is gedaan. Talentgericht werken vraagt om een andere aanpak en is niet te vangen in een les, het is een manier van doen.

De constatering dat er verschillen zijn binnen het team over talentontwikkeling kan leiden tot discussie. Een verklaring van de verschillen kan zijn dat 67% van de respondenten die de vragenlijst heeft ingevuld, korter dan 3 jaar werkzaam is op school X. Deze personen zijn niet actief betrokken geweest bij de vorming van de visie en het idee van talentontwikkeling. De vraag die daaruit voort kan komen, is in hoeverre de school nieuwe leerkrachten op de hoogte brengt van de visie, met name op het onderdeel talentontwikkeling.

6.3.1 Vervolg onderzoek

Er zal eerst consensus moeten komen over de wijze waarop talentontwikkeling een plek krijgt in het curriculum, hier is al een aanbeveling over gedaan. Het team van school X zal daarnaast moeten bepalen hoeveel tijd zij daadwerkelijk willen besteden aan talentontwikkeling en in hoeverre de directie hierin wil faciliteren. Hier zal komend schooljaar een vervolg aan gegeven moeten worden, onder supervisie van een nieuwe directeur.

Literatuur

Bannink, F. (2016). *Positieve psychologie* (1ste editie). Den Haag, Nederland: Boom Lemma.

Behaviorisme vs constructivisme. (2017, 20 september). [Videobestand]. Geraadpleegd van <https://www.youtube.com/watch?v=P3qdRLBqUHo>

Boekaerts, M., & Robert-Jan Persoon As, P. R. J. (2003). *Leren en instructie*. Assen, Nederland: Koninklijke Van Gorcum.

Bring on the learning revolution! (2010, 1 februari). [Videobestand]. Geraadpleegd van https://www.ted.com/talks/sir_ken_robinson_bring_on_the_learning_revolution/transcript

Cognitivisme Brunner. (2018, 5 februari). [Videobestand]. Geraadpleegd van <https://www.youtube.com/watch?v=hXlwGoujbSQ>

Csikszentmihalyi, M. (2008, 23 oktober). *Over flow*. Geraadpleegd van https://www.ted.com/talks/mihaly_csikszentmihalyi_flow_the_secret_to_happiness?language=nl#t-391596

de Vries, A. (2018). Skoalle fol talinten. *Tsjek*, 7. Geraadpleegd van <https://www.ekkedehaan.nl>

Delfos, M. F. (2003). *Ontwikkeling In Vogelvlucht* (3de editie). Lisse, Nederland: Swets & Zeitlinger.

Dewulf, L. (2017). Als je er blij van wordt, dan heb je er talent voor. *Passend Onderwijs Magazine*, 5/2. Geraadpleegd van <https://nhlstendencom.onderwijsdatabank.nl>

Dewulf, L., & Beschuyt, P. (2016). *Ik kies voor mijn talent* (1ste editie). Tielt, België: Lannoo.

Dewulf, L., & Beschuyt, P. (2018). *Ik kies voor mijn talent* (1ste editie). Tielt, België: Lannoo.

Dewulf, L., & Borms, B. (2017). *Iedereen talent!* (1ste editie). Tielt, België: Lannoo.

Donk, C., & Lanen, B. (2016). *Praktijkonderzoek in de school* (3de editie). Bussum, Nederland: Coutinho.

School X school. (z.d.). *Talentontwikkeling*. Geraadpleegd op 23 december 2020, van <https://www.XXXX.nl/nl/onze-school/talentontwikkeling>

Fredrickson, B. L. (2004). The broaden-and-build theory of positive emotions. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London. Series B: Biological Sciences*, 359(1449), 1367-1377. <https://doi.org/10.1098/rstb.2004.1512>

Het talentenkompas. (2019, 19 december). Geraadpleegd op 30 december 2020, van <https://www.slo.nl/thema/meer/talentontwikkeling/talent/talentenkompas/>

Het ui-model. (z.d.). Geraadpleegd op 30 december 2020, van <https://www.slo.nl/thema/meer/talentontwikkeling/talent/ui-model/>

Home. (2016, 21 januari). Geraadpleegd van <https://talentenkrachtgroningen.nl/>

Imelman, J. D., & Goorhuis-Brouwer, S. (2019). *Psychologie en pedagogiek van het jonge kind* (1ste editie). Assen, Nederland: Koninklijke Van Gorcum.

Inspectie van het Onderwijs. (2012). *Van latent naar talent*. Geraadpleegd van <https://www.onderwijsinspectie.nl/documenten/publicaties/2012/03/15/van-latent-naar-talent-een-onderzoek-naar-talentontwikkeling-in-het-voortgezet-onderwijs>

Jean Piaget. (z.d.). Geraadpleegd op 2 februari 2021, van <https://wij-leren.nl/piaget.php>

Jaspers, L. (2018). *Zelfregulatie als talent* (Scriptie). Geraadpleegd van https://hbo-kennisbank.nl/details/sharekit_av:oai:surfsharekit.nl:d13ae8c2-4235-462f-9ee5-e2cfd8e8f384?q=zelfregulatie+voor+talent&has-link=yes&c=0

Jolles, J. (2012 mei). Talentontwikkeling; de leerkracht en het lerende kind vanuit neuropsychologisch perspectief. *Platform Pabo20, 2012*. Geraadpleegd van <http://static.jellejolles.nl>

Korthagen, F., & Lagerwerf, B. (2010). *Leren Van Binnenuit* (1ste editie). Den Haag, Nederland: Boom Lemma.

Leertheorie, deel 1. Behaviorisme. (2013, 16 januari). [Videobestand]. Geraadpleegd van <https://www.youtube.com/watch?v=4b8Cm3Oar1w>

Leraar24. (2020, 16 november). *Talentontwikkeling bij leerlingen*. Geraadpleegd van <https://www.leraar24.nl/50173/talentontwikkeling-bij-leerlingen/>

Lucassen, M. (2020, 8 oktober). *Deze leertheorieën moet je kennen*. Geraadpleegd op 2 januari 2021, van <https://www.vernieuwenderwijs.nl/onderwijstheorieen-die-je-moet-kennen/>

- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2019, 22 augustus). *Doelen passend onderwijs*. Geraadpleegd op 3 januari 2021, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/passend-onderwijs/doelen-passend-onderwijs>
- OBS School X. (z.d.). Geraadpleegd van <https://www.XXXX.nl/nl>
- Orobio de Castro, B., & Schrooten, I. (2012). Tot elke prijs echt passend onderwijs. *Hoe maken wij passend onderwijs tot een succes?*, 53-61. Geraadpleegd van [https://dspace.library.uu.nl/bitstream/handle/1874/295284/Orobio+de+Castro+&+Schrooten+\(2012\)+Tot+elke+prijs+echt+passend+onderwijs.pdf?sequence=1](https://dspace.library.uu.nl/bitstream/handle/1874/295284/Orobio+de+Castro+&+Schrooten+(2012)+Tot+elke+prijs+echt+passend+onderwijs.pdf?sequence=1)
- Pronk, E., & Busschots, E. (2018). *Blij met mij!* (1ste editie). Rhenen, Nederland: Blij Met Mij Academie.
- Pronk, E., & Busschots, E. (2020). *Talentgedreven onderwijs geven* (1ste editie). Assen, Nederland: Koninklijke Van Gorcum.
- Rigter, J. (2010). *Het palet van de psychologie* (Vierde, herziene druk). Bussum, Nederland: Coutinho.
- Persoon As, R. (2015, 16 december). *Leren: wat is dat eigenlijk*. Geraadpleegd op 2 januari 2021, van <https://wij-leren.nl/leren-definitie-acht-dimensies.php>
- Talent in de klas | Talentgericht onderwijs*. (z.d.). Geraadpleegd op 8 februari 2021, van <https://www.vuurvlieg.be/talent-in-de-klas>
- Teeuwisse, E., Brys, C., & Timmermans, N. (2013). *De basis van talentontwikkeling*. Geraadpleegd op 28 december 2020, van <https://www.kessels-smit.com/nl/de-basis-van-talentontwikkeling>
- Terlouw, I. (2011). *Talententoolbox; werken vanuit kracht in het primair onderwijs* (Scriptie). Geraadpleegd van <https://www.kessels-smit.com/files/Talententoolbox-werken-vanuit-kracht-in-het-primair-onderwijs.pdf>
- van der Vegt, A. L., & Vergoossen, H. (2019). *Wat zijn de effecten van talentgericht werken op motivatie, sociaal-emotionele ontwikkeling en leerprestaties in het primair onderwijs?* Geraadpleegd van <https://www.kennisrotonde.nl/sites/kennisrotonde/files/migrate/PDF-voor-website-Kennisrotonde-antwoord-VRAAG-661.pdf>

- Veen, T., & Wal, J. (2016). *Van leertheorie naar onderwijspraktijk* [EPub] (6de editie). Geraadpleegd van <https://web-1a-1ebscohost-1com-1zu0iwqq000dd.access.nhlstenden.com/ehost/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzEyODE5MTBfX0FO0?sid=9c5ef89d-a3fd-4e94-a472-c2256b0a0ed1@sdc-v-sessmgr02&vid=2&format=EB&rid=1>
- Veenker, H., Steenbeek, H., van Dijk, M., & van Geert, P. (2017). *Talentgerichte ontwikkeling op de basisschool* (1ste editie). Bussum, Nederland: Coutinho.
- Vermeire, L. (2012 maart). Kies voor je talent. *Vrouwen met vaart*. Geraadpleegd van <https://www.kessels-smit.com>
- Visie op leren - Home*. (z.d.). Geraadpleegd op 2 januari 2021, van <http://www.visieopleren.nl/Home/>
- Walma van der Molen, J., Eysink, T., Post, T., & van Aalderen-Smeets, S. (2013). *Naar een raamwerk voor talentontwikkeling*. Geraadpleegd van <https://research.utwente.nl/en/publications/naar-een-raamwerk-voor-talentontwikkeling>
- Wat is scaffolding?* (z.d.). Geraadpleegd op 27 maart 2021, van <https://nt2.sites.uu.nl/achtergrond-en-verder-lezen/scaffolding/>
- Wat zijn de effecten van talentgericht werken op motivatie, sociaal-emotionele ontwikkeling en leerprestaties in het primair onderwijs?* (z.d.). Geraadpleegd op 1 februari 2021, van <https://www.kennisrotonde.nl/vraag-en-antwoord/talentontwikkeling-primair-onderwijs>
- Webredactie OMJS. (2016, 13 april). *Vijf ideeën om talentontwikkeling te stimuleren*. Geraadpleegd op 26 januari 2021, van <https://www.onderwijsmaakjesamen.nl/actueel/vijf-ideeen-om-talentontwikkeling-te-stimuleren/>
- Wilts, A. (2016). *Samenwerkend leren in combinatie met talentontwikkeling* (Scriptie). Geraadpleegd van https://hbo-kennisbank.nl/details/sharekit_che:oai:surfsharekit.nl:5eae8c7a-590d-49da-8b45-4a2d41abac0d?q=samenwerkend+leren+in+combinatie+met+talentontwikkeling&has-link=yes&c=0

Bijlagen

Bijlage I: artikel uit Tsjek

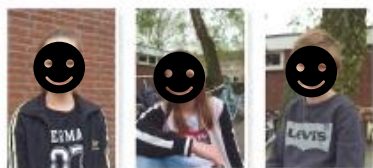
SJOCH ÚS SKOALLE FOL TALINTEN

Tekst en foto's: Atsje de Vries

De iene kin supermoai skilderje, de oare kin de bêste gûcheltrûks en wer in oar kin it alderhurdst swimme: elk hat in eigen talint. Dat talint is by de ien hiel dúdlik, by de oar moat it noch ûntdekt wurde. En dêr ha se op [redacted] wat op fûn: elke wike talintelessen. Foar alle groepen! It jout alle bern de kâns om fiif wiken lang wat nijs te besykjen, en nei dy fiif wiken wer wat oars. Wat fine groep 6 en 7 derfan?

[redacted]: Ik fyn it superleuk. Oan it begjin fan elke fiif wiken meie we kieze út sân dingen. Op nûmer ien stiet fansels watst it alderleafste dochst. By my wie dat skriuwen. [redacted]: By my ek, fan ien fan de juffen learden we om in ferhaal te skriuwen.

[redacted]: Filosofy, dat like my wol wat. Ik hie dat al ris earder dien en fûn it doe leuk om te dwaan. En no noch, gelokkich.

[redacted]: Dat stie by my op it alderlêste plak. Liket my stom. Keunst stie by my op ien, ik hâld fan knutseljen! Ik haw in skilderij fan Mondriaan makke, in moai portret tekene en in appel sketst.

[redacted]: De sportskoalle stie by my op ien, mar it waard in film meitsje op in tablet; in L.O.L.-film en in film oer boeken. Mei spesjale lûdeffekten fansels.

[redacted]: Dat haw ik ek dien, ik woe eins nei de sportskoalle, mar dat woe hast elkenien. Ik hoopje dat we dêr de kommende fiif wiken hinne meie!

[redacted]: De sportskoalle stie by my ek op ien en gelokkich mocht ik der wol hinne. It wie echt leuk. By de earste en lêste kear waard der fan alles metten. Sa koest sjen oftst fitter wurden wiest nei fiif lessen.

[redacted]: De sportskoalle stie ek by my op nûmer ien. En ik bin echt sterker wurden nei dy lessen!

[redacted]: Ik hie minder gelok. Ik hie filosofy op it alderlêste plak stean en yn dat groepke siet ik. It wie wol leuker as wat ik ferwachte, mar ik fyn it noch hieltyd net hiel leuk.

[redacted]: Ik ha toaniel dien. We ha in toanielstik makke en dat spylje we fan 'e middel foar groep 3 en 4 en letter ek noch foar senioaren.

[redacted]: Ik siet yn itselde groepke, toaniel stie by my ek op ien. Ik fûn it leuk om te dwaan. Wat ek leuk is, is ris even les te hawwen fan in oare juf. Alle juffen fan skoalle dogge mei, elk jout in oare les yn in ûnderwerp dêr't sy goed yn binne.

Jim meie elke fiif wiken kieze út sân dingen. Mar misse jim ek wat?

[redacted]: Ja, knutseljen!

[redacted]: Ik fyn dat fuotbaljen der ek wol by mei.

[redacted]: Bûten boartsje, dat is ek wol in talint, dochts?

[redacted]: Of judo! Mar dêr sit ik al op...

[redacted]: Iishockey, dêr bin ik goed yn. Mar ik soe it leuk fine as we ek programmearje meie op skoalle.

[redacted]: Of proefkes dwaan yn in laboratoarium!

[redacted]: Sjonge, dat soe ek moai wêze.

Jim hearre it, op [redacted] wolle se noch folle mear talinten ûntdekke. Wat is dyn talint?

Bijlage II: procesverslag

Legenda kleurgebruik verslag = contactmomenten begeleider opleiding en werkveld / = participatie medestudenten en critical friends

	Datum	Omschrijving activiteit	Tijd minute n
Oriënteren	26-nov	gesprek directeur over het onderwerp	30
	2-dec	gesprek directeur over het onderwerp	15
	3-dec	ruwe schets ingevuld en gemaild naar kritische vriend Persoon D	30
	4-dec	gesprek Persoon A onderwerp	15
	"	zoeken naar geschikte literatuur	45
	"	telefoongesprek kritische vriend Persoon F	45
Richten	5-dec	schets aangepast en gemaild naar kritische vriend Persoon D	25
	7-dec	schiften van literatuur	50
	12-dec	naar Persoon D en Persoon E onderzoeksopzet doornemen	120
	"	zoeken naar geschikte literatuur	60
	13-dec	onderzoeksopzet schrijven	145
	14-dec	onderzoeksopzet doorgenomen en gemaild naar Persoon A	60
	18-dec	onderzoeksopzet doorgenomen met Persoon A, kleine aanpassingen, een GO	20
	21-dec	onderzoeksopzet aanpassen	60
	"	literatuur lezen en aantekeningen maken	90
	22-dec	literatuur lezen en aantekeningen maken	150
	23-dec	opzet document onderzoeksplan aanmaken/doornemen rubrics	45
	24-dec	teams meeting Persoon C	45
	"	literatuur lezen en aantekeningen maken	90
	"	inleiding + probleemanalyse geschreven	50
	26-dec	literatuur lezen en aantekeningen maken	60
	27-dec	literatuur lezen en aantekeningen maken	90
	28-dec	literatuur lezen en aantekeningen maken	60
	29-dec	literatuur lezen en aantekeningen maken	100
	"	urenregistratie bijwerken	5
	"	literatuur lezen, gestart met theoretisch kader	60
	30-dec	literatuur lezen, verder met theoretisch kader	120
	31-dec	lezen literatuur	60
	2-jan	verder met theoretisch kader	240
	3-jan	verder met theoretisch kader + eigen talentonderzoek	150
	4-jan	verder met theoretisch kader	90
	5-jan	verder met theoretisch kader	60
	6-jan	verder met theoretisch kader	90
	7-jan	verder met theoretisch kader	150
	9-jan	verder met theoretisch kader	120
	10-jan	baaldag	20
	13-jan	lezen literatuur	45
	14-jan	uitwerken theoretisch kader v3	180

	20-jan	Gesprek Persoon A	45
	23-jan	onderzoeksschets aanpassen	60
	25-jan	gesprek Persoon A	30
	26-jan	theoretisch kader / lezen artikelen	60
	27-jan	theoretisch kader	90
	31-jan	theoretisch kader	75
	2-feb	theoretisch kader	120
	3-feb	theoretisch kader	60
	7-feb	theoretisch kader	240
	8-feb	theoretisch kader	90
Plannen	17-feb	gesprek directeur over het onderwerp	20
	18-feb	plan van aanpak	75
	19-feb	plan van aanpak	60
	20-feb	bellen met Persoon C	45
	20-feb	plan van aanpak	240
	21-feb	gebeld met Persoon X	30
	21-feb	plan van aanpak	300
	22-feb	plan van aanpak	240
	23-feb	plan van aanpak	90
	"	onderzoeksplan verstuurd naar Persoon D en Persoon E	
	27-feb	uitwerken interviews en vragenlijsten / op- en aanmerkingen verwerken	300
	28-feb	op- en aanmerkingen verwerken/theorie nalopen/opmaak	480
	1-mrt	overleg met Persoon G	60
	2-mrt	interviewleidraad uitwerken, vragenlijsten controleren, opmaak en taalkundig nalopen en verbeteren	240
	3-mrt	puntjes op i	60
	10-mrt	nagekeken versie bekijken	90
	12-mrt	nagekeken versie bekijken en doornemen met Persoon D	60
	13-mrt	opmerkingen van Persoon A verwerken in versie 2	240
	19-mrt	gesprek Persoon A over opmerkingen	15
	21-mrt	aanpassingen n.a.v. opmerkingen Persoon A	240
	24-mrt	aanpassingen n.a.v. opmerkingen Persoon A	90
	25-mrt	aanpassingen n.a.v. opmerkingen Persoon A	60
	26-mrt	aanpassingen n.a.v. opmerkingen Persoon A	60
	27-mrt	aanpassingen n.a.v. opmerkingen Persoon A	300
	28-mrt	aanpassingen n.a.v. opmerkingen Persoon A	180
Verzamelen	17-apr	voorbereidingen uitvoering onderzoek	180
	19-apr	voorbereidingen uitvoering onderzoek	60
	20-apr	uitvoer complimentenronde en evaluatie	60
	22-apr	interview met de directeur	30
	22-apr	talenteninterviews groep X + nabespreken lk	360
	24-apr	uitschrijven interview	90
	27-apr	voorbereiden uitvoering onderzoek	180
	28-apr	complimentenspel + kringgesprek talent	40
	29-apr	voorbereiden uitvoering onderzoek	60

	30-apr	les volgens empirisch model	40
	30-apr	interview met leerkracht groep X	30
Analyse	1-mei	uitschrijven interview	90
	1-mei	gegevens enquête verzamelen en analyseren	180
	3-mei	rapport schrijven	150
Rapporteren	4-mei	rapport schrijven	480
	5-mei	rapport schrijven	180
	6-mei	rapport schrijven	150
	7-mei	contact met Persoon D over conclusie	30
	7-mei	rapport schrijven	300
	8-mei	rapport schrijven	180
	10-mei	puntjes op de i voor inlevermoment	60

Aantal minuten 10265: 171 uur

Bijlage III: vragenlijst voor onderzoeksgroep 1

Vragenlijst	
Doel	Met deze vragen wil ik erachter komen wat de visie van de school is, hoe de visie op dit moment vorm krijgt binnen de school, waar de school naar toe wil met de visie en hoe leerkrachten hier tegenaan kijken.
Vastlegging	De vragenlijst wordt digitaal via de website www.surveymonkey.com aangeboden.
Ethische kwesties	De vragenlijsten worden anoniem ingevuld.
Deelvragen	Vragen
Deelvraag 1	1. Wat is jouw functie op school X? - Leerkracht - Onderwijsassistent - Anders
	2. Hoe lang ben je al werkzaam op school X? - 0-3 jaar - 3-6 jaar - 6-10 jaar - 10 jaar of langer
	3. Heb je de visie van de school wel eens gelezen? - Ja - Nee
	4. Is bij jou bekend dat talentontwikkeling bij de visie van de school hoort? - Ja - Nee
Deelvragen 2, 4, 5 en 8	5. Wat versta je onder talentontwikkeling? <i>Open vraag.</i>
	6. Besteedt de school genoeg aandacht aan talentontwikkeling? - Ja - Nee Kunt u een toelichting geven...
	7. Hoe moet talentontwikkeling een plaats krijgen in het onderwijsaanbod? - In aparte blokken (talentmiddagen) - Tijdens de lessen - Een combinatie van beide - Anders namelijk...
	8. Denk je dat jouw rol verandert als talentontwikkeling tijdens de lessen wordt toegepast? <i>Open vraag.</i>
	9. Hoe ziet een ideale les eruit wanneer je met talenten werkt?

	Open vraag.
	10. Wat moet er in de les veranderen om met talent te kunnen werken? Open vraag.
	11. Wat vind je van een talenteninterview? <i>Een talenteninterview is een individueel kindgesprek met als doel talenten en positieve dingen van het kind in kaart te brengen. Van hieruit werk je verder aan talentontwikkeling.</i> - Goed idee - Lijkt me helemaal niks - Anders namelijk...

Bijlage IV: interviewleidraad voor onderzoeksgroep 2

Interviewleidraad	
Doel	Meer diepgang en betekenis geven aan het onderwerp. Erachter zien te komen hoe zij talentontwikkeling een plek willen geven in de school.
Vastlegging	Meeschrijvend en een geluidsopname
Ethische kwesties	De interviews worden afzonderlijk van elkaar afgenomen. Ze zijn niet anoniem, maar er zal geen informatie worden gedeeld tussen beide respondenten. Voor publicatie krijgen de respondenten de mogelijkheid om de verslagen te bekijken en eventueel te voorzien van commentaar.
Deelvragen	Interviewvragen
Deelvragen 1 en 2	1. Hoeveel jaar ben je werkzaam op school X?
	2. Wat is in jouw woorden de visie van de School X op het gebied van talentontwikkeling?
	3. Hoe is die visie ontstaan?
Deelvragen 3 en 4	4. Wat zijn jullie verwachtingen van talentontwikkeling?
	5. Op welke manier wordt talentontwikkeling nu aangeboden binnen de school?
	6. Komt de verwachting die jullie hebben overeen met hoe talentontwikkeling nu wordt aangeboden?
	7. Hoe zie jij talentontwikkeling voor je op school?
	8. Wat is er volgens jou voor nodig om talentontwikkeling een plek te geven binnen het aanbod op school X?
	9. Hoe staat school X er over 5 jaar voor op het gebied van talentontwikkeling?

Bijlage V: observatieschema's voor onderzoeksgroep X

Observeren betrokkenheid

Naam	:	
Datum	:	
School	:	
Plaats:	:	
Groep	:	
Schets onderwijsleersituatie leerling: (context van de situatie, doel van de activiteit, verantwoording keuze)		

Signalen van betrokkenheid	L	M	H	Verantwoording
Energie	☐	☐	☐	
Creativiteit- / complexiteit	☐	☐	☐	
Nauwkeurigheid	☐	☐	☐	
Mimiek & houding	☐	☐	☐	
Concentratie	☐	☐	☐	
Verwoording	☐	☐	☐	
Doorzetting	☐	☐	☐	
Reactietijd	☐	☐	☐	
Voldoening	☐	☐	☐	

Analyse van de observatie van betrokkenheid bij de activiteit;
Wat kan de leerkracht in de huidige aanpak bijsturen? Formuleer een vervolgaanpak en/of aanbevelingen.

Observeren Welbevinden

Naam	:	
Datum	:	
School	:	
Plaats	:	
Groep	:	
Schets onderwijsleersituatie leerling: (context van de situatie, doel van de activiteit, verantwoording keuze)		

Signalen van Welbevinden	L	M	H	Verantwoording
Genieten en plezier beleven	☐	☐	☐	
Ontspanning en innerlijke rust	☐	☐	☐	
Nauwkeurigheid	☐	☐	☐	
Vitaliteit	☐	☐	☐	
Openheid	☐	☐	☐	
Spontaniteit	☐	☐	☐	
Zelfvertrouwen	☐	☐	☐	
In voeling met zichzelf	☐	☐	☐	

Analyse van de observatie van welbevinden.

Bijlage VI: visie van school X – onderdeel talentontwikkeling

Overgenomen van: <https://www.XXXX.nl/nl/onze-school/talentontwikkeling>

We vinden het erg belangrijk dat leerkrachten en leerlingen gebruik maken van hun talenten. Op school moet tijd en ruimte vrij worden gemaakt om met deze talenten te werken. We geloven erin dat als leerlingen en leerkrachten doen waar ze goed in zijn, dit op een positieve manier doorwerkt in de andere vakken. Leerlingen én leerkrachten raken gemotiveerd en worden uitgedaagd om nog meer aan hun ontwikkeling te werken.

Alle leerkrachten hebben aangegeven waar ze sterk in zijn en waar ze extra energie van krijgen. De leerkrachten hebben vervolgens ook scholing gekregen in deze persoonlijke kracht/kwaliteit. Leerkrachten zijn regelmatig bezig met verdieping en scholing van de eigen kracht/kwaliteit.

Ook onze leerlingen hebben aangegeven waar ze kracht, plezier en motivatie in leren van krijgen. Mede door observaties van leerlingen door leerkrachten hebben leerlingen goed in beeld waar hun kracht/kwaliteit ligt. Door de kracht/kwaliteit van leerkrachten en leerlingen bijeen te brengen ontstaat er een hefboomwerking. Aan de ene kant de leerkracht die plezier en motivatie toont door te werken in zijn kracht en anderzijds de leerling die datgene kan gaan doen waar hij/zij sterk in is en plezier aan beleeft.

We hebben met deze werkwijze al veel succes geboekt. Er ontstaat een hoog niveau van werken. Voorbeelden hiervan zijn onze talentengroepen ICT, dans, muziek, tekenen, gedrag, filosofie, creativiteit, hoog- en meerbegaafdheid en lezen. Doordat leerkrachten en leerlingen krachten bundelen ontstaat er een boost in motivatie, plezier en resultaat.

Een mooi voorbeeld van onze talentontwikkeling zijn de dansgroepen van juf X.

Twee dansteams van onze school hadden zich geplaatst voor de finale van show X op zaterdag 25 mei 2019. Temidden van teams van dansscholen werden onze leerlingen zich kranig! In de categorie showdance beginners t/m 8 jaar maakten ze er als vrolijke trollen een feest van. Met ballonnen en confetti dansten ze zich naar een verdienstelijke derde plaats! Team X werd in de categorie moderne dans t/m 12 jaar vijfde! Voor beide teams weer een mooie beker erbij. Mede dankzij juf X was ook dit tweede dansseizoen weer zeer succesvol!

Bijlage VII: gespreksverslag interviews

Interview met de directeur

22-04-2021

Vraag 1: hoeveel jaar ben je werkzaam op school X?

10 jaar als directeur op deze school.

Vraag 2: Wat is in jouw woorden de visie van school X op het gebied van talentontwikkeling?

De visie van de school gaat uit van vier kernwaarden: vertrouwen, verbinding, dynamisch leren en talentontwikkeling. De basis is vertrouwen, tussen collega's onderling, de leerkracht-kind relatie, school en ouders maar ook externen. Onze visie gaat uit van het positieve, want iedereen heeft meerwaarde. Talentontwikkeling sluit hier goed op aan, je gaat uit van het goede en door te doen waar je goed in bent, ga je optimaal presteren.

Vraag 3: Hoe is die visie ontstaan?

De visie is een aantal jaar geleden vanuit het team bedacht onder supervisie van een organisatie die ons hierin begeleidde. De kapstok is toen gevormd, maar een visie is een dynamisch proces en moet ieder jaar herijkt worden. Zo is talentontwikkeling daar later aan toegevoegd naar aanleiding van nieuw wetenschappelijk onderzoek en trends.

Vraag 4: Wat zijn jullie verwachtingen van talentontwikkeling?

Ik hoop dat talentontwikkeling helemaal verweven is in je onderwijs, zodat je op ieder moment gebruik kunt maken van de talenten van kinderen. Leerkrachten kennen hun kinderen en weten daarop aan te sluiten, een continu proces waar je altijd gebruik van maakt. Het resultaat hiervan is dat kinderen enorm veel plezier krijgen in het leren en dat kinderen leren om te leren. Dat doen ze met veel plezier en intrinsieke motivatie. Wat er in het kind zit, haal je eruit. Voor de leerkrachten geldt dit ook.

Vraag 5: Op welke manier is deze visie terug te zien in het onderwijsaanbod?

Op dit moment wordt talentontwikkeling in aparte cultuurblokken aangeboden. Die blokken zijn bedoeld om talenten te ontdekken van de kinderen en de talenten van de leerkrachten in te zetten. Dankzij de inzet van de talenten van de leerkrachten kunnen kinderen kennismaken met nieuwe activiteiten.

Vraag 6: Komt de verwachting die jullie hebben overeen met hoe talentontwikkeling nu wordt aangeboden?

We gaan de goede kant op, maar we zijn er nog niet. Dat komt ook omdat het nu stilligt door de beperkende maatregelen als gevolg van corona. De cursus Talentfluisteraar is niet doorgegaan en de cultuurblokken worden momenteel niet aangeboden. We zitten nog in de onderzoekende fase, welke talenten hebben de kinderen en de leerkrachten en hoe kunnen we die inzetten. Dit loopt al een aantal jaar. De volgende stap is nu om te integreren in de dagelijkse onderwijsaanpak.

Vraag 7: Hoe zie jij talentontwikkeling voor je op school?

Dat komt overeen met mijn verwachting: dat talentontwikkeling verweven is in je onderwijs.

Vraag 8: Wat is er volgens jou voor nodig om talentontwikkeling een plek te geven binnen het aanbod op school X?

Draagvlak binnen het team. De visie van de school is hierin héél belangrijk. We hebben als team uitgesproken dat we dit willen, gebruik maken van leerlingkwaliteiten en leerkrachtkwaliteiten. Maar als school moet hier ook tijd, ruimte en middelen voor vrijgemaakt worden. We moeten talent breder zien dan alleen disciplines. Misschien is daar hulp van externen voor nodig om dit goed te kunnen doen.

Vraag 9: Hoe staat school X er over 5 jaar voor op het gebied van talentontwikkeling?

Dat kinderen en leerkrachten met heel veel plezier hier hun werk mogen doen en dat talentontwikkeling geïntegreerd is in de organisatie. Talentontwikkeling is onderdeel van het hele curriculum. Talenten van kinderen en leerkrachten worden dagelijks ingezet.

Interview met de leerkracht groep X

30-04-2021

Vraag 1: hoeveel jaar ben je werkzaam op school X?

Bijna 30 jaar als leerkracht.

Vraag 2: Wat is in jouw woorden de visie van school X op het gebied van talentontwikkeling?

Voor mij is talentontwikkeling kinderen in hun kracht zetten. Dat spreken we ook uit in onze visie, we gaan uit van kwaliteiten van kinderen en zetten die in.

Vraag 3: Hoe is die visie ontstaan?

We zijn een aantal jaar geleden met het hele team ergens geweest, waar ze ons hebben geholpen met de visie. Ik kan me niet goed herinneren hoe talentontwikkeling erbij is gekomen.

Vraag 4: Wat zijn jullie verwachtingen van talentontwikkeling?

Mijn verwachting van talentontwikkeling is dat we de eigenheid van het kind erkennen, waardoor er grote betrokkenheid is. Werken en leren gaat beter door uit te gaan van kwaliteiten van kinderen. Je leert kinderen beter kennen, daardoor meer betrokkenheid en dat vergroot het werkplezier bij de leerkracht. Er is een kans dat je verborgen talent ontdekt, doordat je kinderen anders ziet.

Vraag 5: Op welke manier is deze visie terug te zien in het onderwijsaanbod?

Nu wordt talent aangeboden in cultuurblokken, we hebben hierbij een samenwerking met X. Onze cultuurcoördinator is hier verantwoordelijk voor. We onderscheiden ons van andere scholen door het activiteitenaanbod samen te stellen op basis van talenten van leerkrachten.

Vraag 6: Komt de verwachting die jullie hebben overeen met hoe talentontwikkeling nu wordt aangeboden?

Voor sommige collega's is het zoeken naar wat hun talenten zijn en een enkeling kan zijn/haar talent niet op school uitvoeren (bijvoorbeeld als zeilen je ding is). Daardoor kan het al snel overkomen als een creatieve middag. Door de 1^e, 2^e en 3^e

keus blijft het oppervlakkig: kinderen maken kennis met verschillende activiteiten, maar diepgang is er vervolgens niet in datgene wat hun interesse heeft. Organisatorisch is het lastig plannen en voor te bereiden omdat er te weinig tijd voor is. Het voelt soms als een verzwaring en dat was niet de bedoeling van talentontwikkeling.

Vraag 7: Hoe zie jij talentontwikkeling voor je op school?

Talentontwikkeling zou meer gericht moeten zijn op eigenschappen/kwaliteiten en minder op activiteiten. Want als je de eigenschappen/kwaliteiten van een kind weet, kun je die ook gebruiken in de lessen. Het talentengesprek is een voorwaarde, van daaruit verder werken. Zo kun je kinderen met verschillende talenten aan elkaar koppelen en gebruik maken van elkaars talent. Dit is een manier van lesgeven, talentontwikkeling is niet te vangen in vakken of blokken.

Vraag 8: Wat is er volgens jou voor nodig om talentontwikkeling een plek te geven binnen het aanbod op school X?

Draagvlak binnen het team en het moet gefaciliteerd worden met tijd en geld.

Vraag 9: Hoe staat school X er over 5 jaar voor op het gebied van talentontwikkeling?

Hopelijk is het dan meer geïntegreerd, maar het is afwachten hoe de nieuwe directeur hierin staat.

Bijlage VIII: resultaten vragenlijst team

1. Wat is jouw functie op de [redacted]

ANTWOORD	ANTWOORDEI	RATIO
Leerkracht	9	60%
Onderwijsassistent	4	26.7%
Anders	2	13.3%

2. Hoe lang ben je al werkzaam op de [redacted]

ANTWOORD	ANTWOORDEI	RATIO
0-3 jaar	10	66.7%
10 jaar of langer	2	13.3%
6-10 jaar	2	13.3%
3-6 jaar	1	6.7%

3. Heb je de visie van de school wel eens gelezen?

ANTWOORD	ANTWOORDEI	RATIO
Ja	13	86.7%
Nee	2	13.3%

4. Is bij jou bekend dat talentontwikkeling bij de visie van de school hoort?

ANTWOORD	ANTWOORDEI	RATIO
Ja	14	93.3%
Nee	1	6.7%

5. Wat versta je onder talentontwikkeling?

ANTWOORD	ANTWOORDEI	RATIO
Plezier, uitdagen en motiveren	1	6.7%
Persoonlijke kwaliteit	1	6.7%
Onder talentontwikkeling versta ik dat je doorontwikkeld waar iemand al goed in is. Tevens dat je anderen laat profiteren van jouw talent door het hen ook te leren.	1	6.7%
Kinderen stimuleren om hun eigen talenten te herkennen en ontwikkelen en daarbij zelfvertrouwen ontwikkelen in hun eigen kunnen	1	6.7%
Kinderen laten ontdekken waar ze goed in zijn,	1	6.7%
Kinderen laten ervaren dat ze ergens goed in zijn. Dit geeft zelfvertrouwen	1	6.7%
Kinderen hebben en kunnen allerlei talenten op allerlei verschillende gebieden ontwikkelen. Op het gebied van bewegen, dansen, creativiteit, muziek, taal, rekenen etc.	1	6.7%
In aanraking komen met verschillende facetten	1	6.7%
Het inzetten van de talenten van zowel leerlingen als leerkrachten. Tijd en ruimte voor eigen persoonlijke ontwikkeling en vaardigheden. Meer ruimte voor alternatieve vakken.	1	6.7%
Ergens waar je goed in bent, dit verder kunt ontwikkelen doormiddel van opdrachten	1	6.7%
Een kind in zijn/haar kracht zetten en zijn kracht(en) laten ontdekken	1	6.7%
Doen wat je leuk vindt en uitblinken in iets wat niet altijd schoolgericht is.	1	6.7%
Dat we op zoek gaan naar het talent van het kind en dat het zich daarin verder kan ontwikkelen	1	6.7%
Dat kinderen ervan bewust worden dat iedereen een eigen talent of kwaliteit heeft en dat elk talent even belangrijk is (cognitief , creatief of sociaal!)	1	6.7%
Dat elk kind aan zijn eigen talent mag werken en verder mag ontwikkelen	1	6.7%

6. Besteedt de school genoeg aandacht aan talentontwikkeling?

ANTWOORD	ANTWOORDEI	RATIO
Kunt u uw antwoord toelichten...	9	60%
Ja	6	40%
Nee	0	0%

Kunt u uw antwoord toelichten...		
Maar aanbod kan veelzijdiger	1	11.1%
Ivm Corona ligt het nu stil	1	11.1%
Naar mijn mening moet er structureel aandacht en tijd zijn voor talentontwikkeling en is het hierbij van belang om experts in te zetten.	1	11.1%
Zit er tussen in. We doen veel en wat we kunnen, maar we gaan niet echt op zoek naar ieders talent.	1	11.1%
Er moet meer aandacht komen voor talent in de breedste zin en kinderen moeten leren om hun talenten te benoemen.	1	11.1%
Ik merk er in ieder geval niet veel van	1	11.1%
Maar ik denk dat er nog wel meer gedaan kan worden.	1	11.1%
In de praktijk is daar veel te weinig tijd voor onder schooltijd. De leerkracht van groep 2 steekt daar tevens veel eigen tijd in na schooltijd.	1	11.1%
Alleen corona heeft wel roet in het eten gegooit.	1	11.1%

7. Hoe moet talentontwikkeling een plaats krijgen in het onderwijsaanbod?

ANTWOORD	ANTWOORDEI	RATIO
Een combinatie van beide	9	60%
Anders namelijk...	5	33.3%
In aparte blokken (de talentmiddagen)	4	26.7%
Tijdens de lessen	0	0%

Anders namelijk...		
Niet te vaak	1	20%
Het liefst iedere dag, zodat er veel meer aanbod kan komen. Tevens zou ik nog meer mensen willen inhuren met talent, zodat het aanbod breder wordt.	1	20%
Of een uur per week die echt in het rooster staat.	1	20%

Dagelijks in je manier van werken, het inzetten van je talent zorgt voor grotere betrokkenheid, betere resultaten	1	20%
Zoals net aangegeven met behulp van experts. Zij hebben de tijd en middelen om een goede les te organiseren.	1	20%

8. Denk je dat jouw rol verandert als talentontwikkeling tijdens de lessen wordt toegepast?

ANTWOORD	ANTWOORDEI	RATIO
Nee	3	20%
Niet echt	1	6.7%
Nee, want als [redacted] heb ik geen tijd om mee te draaien in deze lessen.	1	6.7%
Nee dat denk ik niet	1	6.7%
Ja, we moeten onszelf dan ook breder ontwikkelen om goed les te kunnen geven op verschillende gebieden. Of we moeten het aanbod beperkter houden	1	6.7%
Ja, de leerkracht zal hierbij een ondersteunende rol krijgen om het kind in zijn/haar kracht te zetten	1	6.7%
Ja , benutten en gebruik maken van elkaars talenten zorgt voor andere aanpak als leerkracht	1	6.7%
Ja, als leerkracht moet je dan uit je comfortzone. Je zult zelf ook ongekende talenten moeten en gaan ontwikkelen. Je zult je moeten verdiepen in onderwerpen die je misschien niet zo interessant lijken.	1	6.7%
Ik kan meer inzetten om de kinderen te motiveren en ontdekken waar hun talenten liggen.	1	6.7%
Ik denk dat je als leerkracht dan moet durven los laten en een kind de regie moet geven over zijn of haar ontwikkeling.	1	6.7%
Denk het niet, maar dit nog niet ervaren.	1	6.7%
Dat denk ik wel. Ik verwacht een coachende rol te moeten aannemen. Naast het zelf organiseren van talentenmiddagen, lijkt het mij leuk de experts te ondersteunen. Daardoor als gevolg ideeën opdoen.	1	6.7%
Dat denk ik niet, want dan ben je alsnog kinderen aan het ondersteunen en begeleiden bij hun ontwikkeling.	1	6.7%

9. Hoe ziet een ideale les eruit wanneer je met talent werkt?

ANTWOORD	ANTWOORDEI	RATIO
Zoals benoemd zie ik hierin een rol voor experts. Zij kunnen daarnaast ook handvatten bieden voor vervolgactiviteiten. Deze kunnen wij als leerkrachten zelf toepassen tijdens de talentenmiddagen.	1	6.7%
Kinderen kiezen zelf het wat en hier krijgen ze verdiepende lessen in.	1	6.7%
In ieder geval moet er voldoende aanbod zijn, zodat het aanbod breder wordt en meer afgewisseld kan worden. Hier moet geld voor vrijgemaakt worden, zodat je expertise in school kan halen en wij als leerkrachten er ook van kunnen leren. Ons eigen talent op die manier kunnen ontwikkelen.	1	6.7%
Ieder kind echt aan het werk met zijn talent in een groepje van een stuk of tien kinderen met een leerkracht of vakman die begeleidt/lesgeeft.	1	6.7%
Hoge betrokkenheid, eigen inbreng, initiatief van kinderen, onderzoekend, inspirerend, iets waarde thuis over wilt vertellen.	1	6.7%
Gemotiveerde kinderen	1	6.7%
Expertise in huis halen om op alle vlakken leerlingen hun talenten te laten ontdekken.	1	6.7%
Een les waar verschillende dingen aan bod komen, zodat elk kind zijn of haar eigen talent kan ontdekken en ontwikkelen.	1	6.7%
Een les waar je energie van krijgt!	1	6.7%
Een les waarbij allerlei verschillende talenten beoefend of uitgevoerd worden waarbij gewerkt wordt aan een gemeenschappelijk doel of thema	1	6.7%
Dat zou ik niet weten	1	6.7%
Dat er een verschil in aanbod is, voor elk kind iets dat passend is.	1	6.7%
Dat elk kind zijn/haar talent(en) in de les kan ontwikkelen op welk gebied	1	6.7%
Daar heb ik niet echt een beeld bij	1	6.7%
Aangedragen ideeën	1	6.7%

10. Wat moet er in de les veranderen om met talent te kunnen werken?

ANTWOORD	ANTWOORDEI	RATIO
?	2	13.3%
Zie hierboven	1	6.7%
Vast moment waarbij hele school werkt aan talent en terugkoppeling in het team als een stok achter de deur. Het blijft er anders toch vaak bij.	1	6.7%
Niks	1	6.7%
Misschien meer groepsdoorbrekend, keuzekasten in de klas met opdrachten bij talenten bijv: https://vanjufmarjan.nl/keuzekastopdrachten/	1	6.7%
Meer projectmatig werken, waardoor er meer tijd ontstaat om op een juiste manier aandacht te besteden aan talenten	1	6.7%
Kwaliteit / talent van het kind beter in beeld krijgen	1	6.7%
Kinderen de gelegenheid bieden om tijdens de les aan de talenten te kunnen werken, dus de lessen op verschillende manieren aanbieden. De ene keer iets creatiefs, de andere keer iets met beweging of muziek etc.	1	6.7%
Geen idee	1	6.7%
Extra spullen / materiaal	1	6.7%
Er moet tijd voor vrijkomen. Dit is prima mogelijk wanneer wij hier schoolafspraken voor maken. Ik verwacht dat wij zonder experts erg in ons eigen straatje blijven, terwijl daarbuiten zoveel leuk aanbod is. Daarvoor lijken de hulp en middelen van experts mij ideaal.	1	6.7%
Er moet meer variatie zijn in het lespakket, zodat kinderen veel meer de keuze hebben of krijgen in hun talent ontwikkeling	1	6.7%
Dat hangt van het talent van een kind of. Dat kan zo verschillend zijn, ik vraag me af of dat in een les mogelijk is en te behappen. Bijvoorbeeld dans, brommers klussen , filosofie, voetbal, trompet spelen, postzegels verzamelen en zo verder in één les?	1	6.7%
Daar moet ik eerst goed over nadenken, heb er nu zo 1..2..3 geen antwoord op.	1	6.7%

11. Wat vind je van een talenteninterview?

ANTWOORD	ANTWOORDEI	RATIO
Lijkt me een goed idee	11	73.3%
Anders namelijk...	3	20%
Lijkt me helemaal niks	1	6.7%

Anders namelijk...		
Lijkt me noodzakelijk om verder te kunnen met "talentontwikkeling"!	1	33.3%
Ik vraag me af of kinderen dat wel altijd weten. Als je van huis uit niks met muziek mee krijgt, denk je daar niet aan, maar kun je het wel heel goed.	1	33.3%
Goed idee, zeer waardevol, maar tijd....	1	33.3%

Bijlage IX: uitgebreide analyse open vragen enquête

- VRAAG 5

	Antwoorden						
	respondent 1	respondent 2	respondent 3	respondent 4	respondent 5	respondent 6	respondent 7
Vraag 5: Wat versta je onder talentontwikkeling? Waarom: Erachter komen of er consensus is over het begrip talentontwikkeling.	Plezier, uitdagen en motiveren.	Persoonlijke kwaliteit.	Onder talentontwikkeling versta ik dat je doorontwikkeld waar iemand goed in is. Tevens dat je anderen laat profiteren van jouw talent door het hen ook te leren.	Kinderen stimuleren om hun eigen talenten te herkennen en ontwikkelen en daarbij zelfvertrouwen ontwikkelen in hun eigen kunnen.	Kinderen laten ontdekken waar ze goed in zijn.	Kinderen laten ervaren dat ze ergens goed in zijn. Dit geeft zelfvertrouwen.	Kinderen hebben en kunnen allerlei talenten op allerlei verschillende gebieden ontwikkelen. Op het gebied van bewegen, dansen, creativiteit, muziek, taal, rekenen, etc.

- VRAAG 6

	Antwoorden								
	respondent 1	respondent 2	respondent 3	respondent 4	respondent 5	respondent 6	respondent 7	respondent 8	respondent 9
Vraag 6: Besteedt de school genoeg aandacht aan talent-ontwikkeling? Waarom: Inventariseren hoe men denkt over het huidige aanbod.	Maar aanbod kan veelzijdiger.	Ivm Corona ligt het nu stil.	Naar mijn mening moet er structureer aandacht en tijd zijn voor talentontwikkeling en is het hierbij van belang experts in te zetten.	Zit er tussen in. We doen veel en wat we kunnen, maar we gaan niet echt op zoek naar ieders talent.	Er moet meer aandacht komen voor talent in de breedste zin en kinderen moeten hun talent te benoemen.	Ik merk er in ieder geval niet veel van.	Maar ik denk dat er nog wel meer gedaan kan worden.	In de praktijk is daar veel te weinig tijd voor onder schooltijd. De leerkracht van groep X steekt daar tevens veel eigen tijd in na schooltijd.	Alleen corona heeft wel roet in het eten gegooid.
Bevindingen	Er wordt twee keer genoemd dat het door Corona stilligt. Dat is overmacht. Eén respondent geeft aan dat hij/zij er niets van merkt. De meesten geven aan dat er weinig tijd voor is en dat er meer aandacht voor zou moeten zijn. Het aanbod mag veelzijdiger, talent mag breder gezien worden en de inzet van experts wordt één keer genoemd.								

- VRAAG 7

	Antwoorden				
	respondent 1	respondent 2	respondent 3	respondent 4	respondent 5
Vraag 7: Hoe moet talentontwikkeling een plaats krijgen in het onderwijsaanbod? Waarom: Inventariseren hoe leerkrachten willen dat talentontwikkeling een plek krijgt in het aanbod.	Niet te vaak.	Het liefst iedere dag, zodat er veel meer aan bod kan komen. Tevens zou ik nog meer mensen willen inhuren met talent, zodat het aanbod breder wordt.	Of een paar uur per week die echt in het rooster staat.	Dagelijks in je manier van werken, het inzetten van je talent zorgt voor grotere betrokkenheid, betere resultaten.	Zoals net aangegeven met behulp van experts. Zij hebben de tijd en middelen om een goede les te organiseren.
Bevindingen	De manier waarop het moet worden aangeboden verschilt erg per respondent. Twee antwoorden geven aan dat het dagelijks aan bod moet komen. Daarnaast zijn er twee antwoorden die aangeven dat hier externen voor nodig zijn om dit goed neer te zetten met een gevarieerd aanbod. De overige antwoorden liggen sterk uiteen, waar de één aangeeft dat het niet te vaak moet worden aangeboden, geeft de ander de optie om het op te nemen in het rooster zodat het wekelijks aan bod komt.				

- VRAAG 8

	Antwoorden						
	respondent 1-3	respondent 4	respondent 5	respondent 6	respondent 7	respondent 8	respondent 9
Vraag 8: Denk je dat jouw rol verandert als talentontwikkeling tijdens de lessen wordt toegepast? Waarom: Ik ben benieuwd of leerkrachten zich bewust zijn van hun eigen rol hierin en hoe zij hier invulling aan denken te geven.	Nee.	Niet echt.	Nee, want als IB-er heb ik geen tijd om mee te draaien in deze lessen.	Nee, dat denk ik niet.	Ja, we moeten onszelf dan ook breder ontwikkelen om goed les te kunnen geven op verschillende gebieden. Of we moeten het aanbod beperkter houden.	Ja, de leerkracht zal hierbij een ondersteunende rol krijgen om het kind in zijn/haar kracht te zetten.	Ja, benutten en gebruik maken van elkaars talenten zorgt voor een andere aanpak als leerkracht.

- VRAAG 9

	Antwoorden						
	respondent 1	respondent 2	respondent 3	respondent 4	respondent 5	respondent 6	respondent 7
Vraag 9: Hoe ziet een ideale les eruit wanneer je met talent werkt? Waarom: Ik ben benieuwd of leerkrachten hier een idee bij hebben.	Zoals benoemd zie ik hierin een rol voor experts. Zij kunnen daarnaast ook handvatten bieden voor vervolgactiviteiten. Deze kunnen wij als leerkrachten zelf toepassen tijdens de talentmiddagen.	Kinderen kiezen zelf het wat en hier krijgen ze verdiepende lessen in.	In ieder geval moet er meer aanbod zijn, zodat het aanbod breder wordt en meer afgewisseld wordt. Hier moet geld voor vrijgemaakt worden, zodat je expertise in school kan halen en wij als leerkrachten er ook van kunnen leren. Ons eigen talent op die manier kunnen ontwikkelen.	Ieder kind echt aan het werk met zijn talent in een groepje van een stuk of tien kinderen met een leerkracht of vakman die begeleidt/lesgeeft.	Hoge betrokkenheid, eigen inbreng, initiatief van kinderen, onderzoekend, inspirerend, iets waar je thuis over wilt vertellen.	Gemotiveerde kinderen.	Expertise in huis halen om op alle vlakken leerlingen hun talenten te laten ontdekken.

Antwoorden							
respondent 8	respondent 9	respondent 10	respondent 11	respondent 12	respondent 13	respondent 14	respondent 15
Een les waarin verschillende dingen aan bod komen, zodat elk kind zijn of haar eigen talent kan ontdekken en ontwikkelen.	Een les waar je energie van krijgt.	Een les waarbij allerlei verschillende talenten beoefend en uitgevoerd worden waarbij gewerkt wordt aan een gemeenschappelijk doel of thema.	Dat zou ik niet weten.	Dat er een verschil in aanbod is, voor elk kind iets passends.	Dat elk kind zijn/haar talent(en) in de les kan ontwikkelen op welk gebied dan ook.	Daar heb ik niet echt een beeld bij.	Aangedragen ideeën.
Bevindingen	De meningen over hoe een les waarin je met talent werkt eruit zou moeten zien, verschilt behoorlijk. De meerderheid geeft wel aan het een keuze van het kind moet zijn, waar hij/zij aan wil werken zodat het past bij het kind. Om die reden moet het aanbod divers en veelzijdig zijn. Daarnaast wijzen veel antwoorden in de richting van expertise die nodig is om dit goed te kunnen uitvoeren. Enkele antwoorden benoemen betrokkenheid, motivatie en plezier.						

- VRAAG 10

	Antwoorden						
	respondent 1-2	respondent 3	respondent 4	respondent 5	respondent 6	respondent 7	respondent 8
Vraag 10: Wat moet er in de les veranderen om met talent te kunnen werken? Waarom: Ik ben benieuwd of leerkrachten kunnen aangeven wat er volgens hen moet veranderen of dat wat ze nu doen goed genoeg is.	?	Zie hierboven.	Vast moment waarbij hele school werkt aan talent en terugkoppeling in het team als stok achter de deur. Het blijft er anders toch vaak bij.	Niks.	Misschien meer groepsdoorbrekend, keuzekasten in de klas met opdrachten bij talenten bijv: https://XXXX.nl/keuzekastopdrachten/	Meer projectmatig werken, waardoor er meer tijd ontstaat om op een juiste manier aandacht te besteden aan talenten.	Kwaliteit/talent van het kind beter in beeld krijgen.

Antwoorden						
respondent 9	respondent 10	respondent 11	respondent 12	respondent 13	respondent 14	respondent 15
Kinderen de gelegenheid bieden om tijdens de les aan de talenten te kunnen werken, dus de lessen op verschillende manieren aanbieden. De ene keer iets creatiefs, de andere keer iets met beweging of muziek etc.	Geen idee.	Extra spullen / materiaal.	Er moet tijd voor vrijkomen. Dit is prima mogelijk wanneer wij hier schoolafspraken voor maken. Ik verwacht dat wij zonder experts erg in ons eigen straatje blijven, terwijl daarbuiten zoveel leuk aanbod is. Daarvoor lijken de hulp en middelen van experts mij ideaal.	Er moet meer variatie zijn in het lespakket, zodat kinderen veel meer keuze hebben of krijgen in hun talentontwikkeling.	Dat hangt van het talent van het kind af. Dat kan zo verschillend zijn, ik vraag me af of dat in een les mogelijk is en te behappen. Bijvoorbeeld dans, brommers klussen, filosofie, voetbal, trompet spelen, postzegels verzamelen en zo verder in één les?	Daar moet ik eerst goed over nadenken, heb er nu zo 1..2..3 geen antwoord op.
Bevindingen	Een merendeel van de antwoorden hebben betrekking op de organisatie. Het moet gefaciliteerd worden: met tijd, geld en extra materialen. Er moeten schoolbrede afspraken worden gemaakt. Zes respondenten geven aan dat ze hier niet echt een idee bij hebben. Het merendeel van de antwoorden gaat uit van talent in disciplines.					

- VRAAG 11

	Antwoorden		
	respondent 1	respondent 2	respondent 3
Vraag 11: Wat vind je van een talenteninterview? Waarom: Uit de theorie komt naar voren dat een talenteninterview aan te raden is. Ik ben benieuwd hoe het team hierover denkt.	Lijkt me noodzakelijk om verder te kunnen met "talentontwikkeling!"	Ik vraag me af of kinderen dat wel altijd weten. Als je van huis uit niks met muziek mee krijgt, denk je daar niet aan, maar kun je het wel heel goed.	Goed idee, zeer waardevol, maar tijd...
Bevindingen	De meesten geven aan dit een goed idee te vinden, noodzakelijk en waardevol zelfs. Eén van de antwoorden twijfelt of kinderen hiertoe wel in staat zijn.		

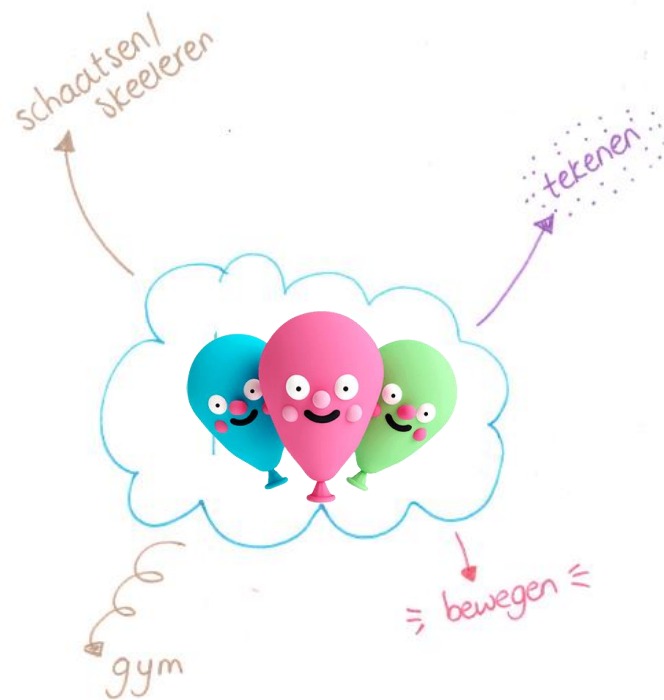
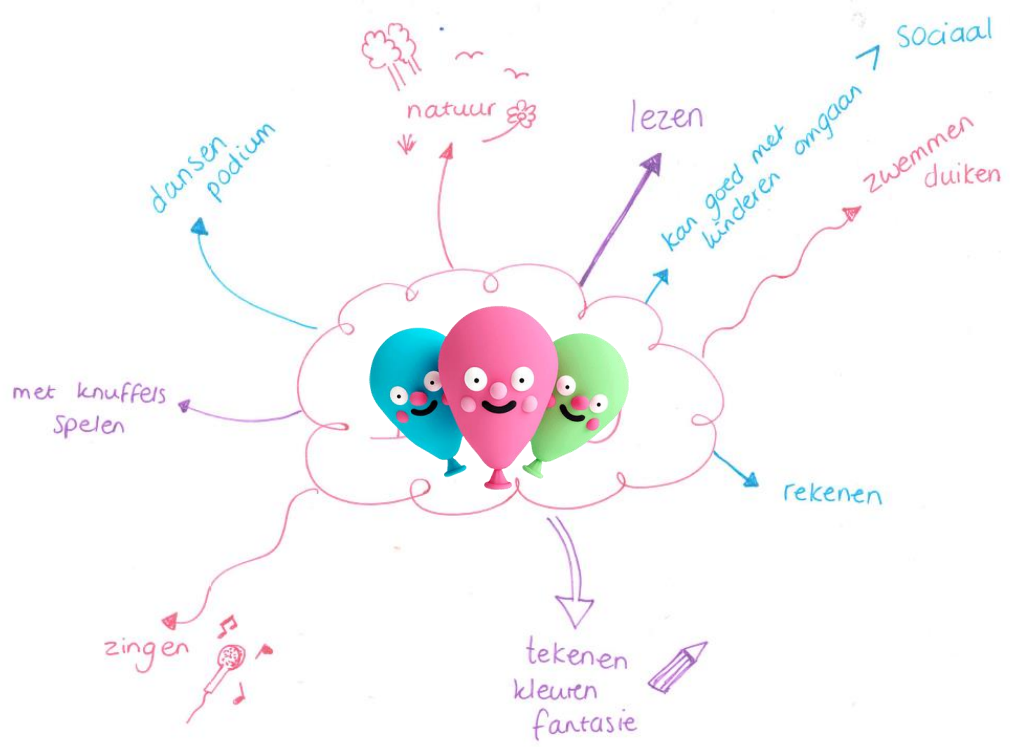
Bijlage X: verslag talenteninterview en resultaten

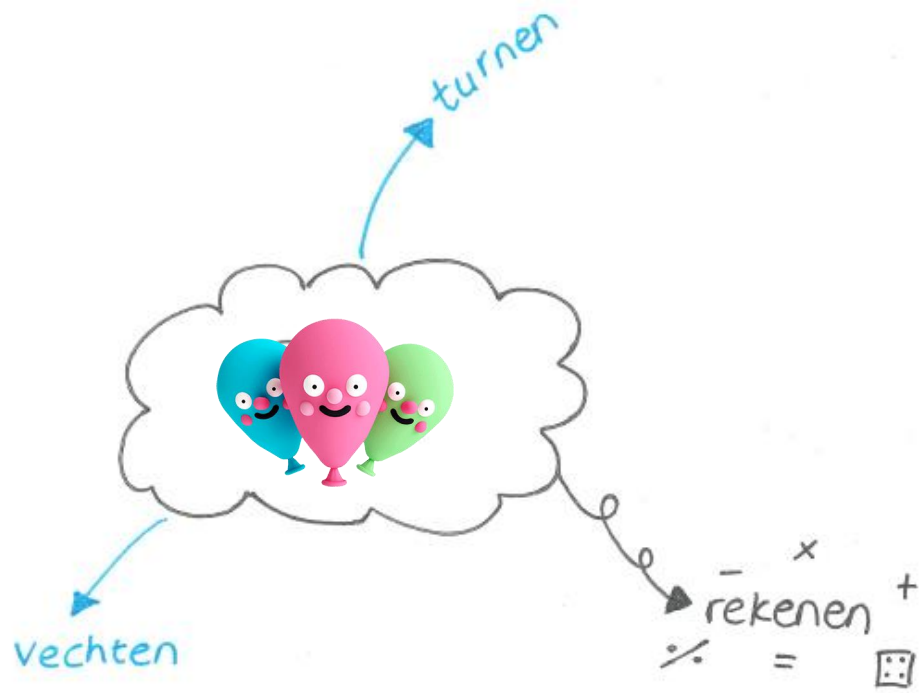
Uitwerking talenteninterviews met de kinderen

donderdag 22 april 2021

De kinderen vonden het leuk en speciaal om met mij mee te mogen. Vooral toen duidelijk werd dat we het gingen hebben over dingen waar ze goed in zijn. Ik kreeg iedere keer een glimlach van oor tot oor en glunderde oogjes. Het uitkiezen van de kleurtjes vonden ze allemaal leuk. Wanneer ik het gesprek startte met de vraag: wat zijn jouw talenten, waar ben jij goed in, stonden de kinderen meteen 'aan'. Je zag ze nadenken, een enkeling wist meteen een antwoord. Kinderen antwoorden in disciplines: voetballen, tekenen, skeeleren, stofzuigen. En eigenlijk is dat nog wel logisch op die leeftijd. Ze zijn 6-7 jaar, ze horen vaak van vriendjes dat ze goed kunnen voetballen of mooi kunnen tekenen en koppelen dat aan 'er goed in zijn'. Als ik dan doorvroeg, waarom ze daar zo goed in zijn kreeg ik nauwelijks antwoorden. Eén leerling gaf aan dat 'ie goed kon voetballen omdat hij zo hard kon rennen en zo goed kon trappen. 3 kinderen hebben aangegeven dat ze goed zijn in kinderen helpen. Maar ook hier kreeg ik na doorvragen waarom dat zo is, geen antwoorden. Ik heb deze gesprekken flink moeten aansturen en doorvragen. In het boek staat er drie kwartier tot een uur voor, maar hier bloedde het gesprek na maximaal 20 minuten dood. Toch vind ik het waardevolle gesprekken. De kinderen waren heel trots op de poster. Die ging alleen over hun en waar ze goed in zijn, waar ze blij van worden. Ze namen het allemaal mee naar huis om thuis aan de ouders te laten zien. Het is echt iets van hun en dat zag je aan ze. Ik heb ook inzichten gekregen in de interesses van de kinderen, waar ze plezier aan beleven en waar ze blij van worden. Dat neem ik ook mee in mijn lessen en de positieve benadering die bij talentontwikkeling hoort.

De poster zagen er als volgt uit (kleine selectie).

Bijlage XI: lesbeschrijving volgens empirisch model

Onderwerp: drijven of zinken

Het thema van Veilig Leren Lezen is natuur. Via proefjes.nl zag ik een proefje met een punaise die bleef drijven op water. Dit naar aanleiding van een schaatsenrijder op het water. Dit past bij het thema natuur, waardoor ik besloot dit proefje in de klas te doen volgens het empirisch model.

Inleiding

Kunnen wij op water lopen?

Er zijn wel dieren die dat kunnen. Filmpje via youtube:

<https://www.youtube.com/watch?v=iyetkowlDA>

Kern

We gaan dit onderzoeken.

Vragen stellen aan de hand van het empirisch model en op die manier het proefje doorlopen.

1. Wat willen we weten?
2. Hoe denken we dat het zit?
3. Hoe ga je onderzoeken of dat klopt?
4. Het onderzoek uitvoeren.
5. Wat is het resultaat?
6. Is dat wat je had verwacht?
7. Nieuwe vragen formuleren en eventueel weer bij 1 beginnen.

Afsluiting

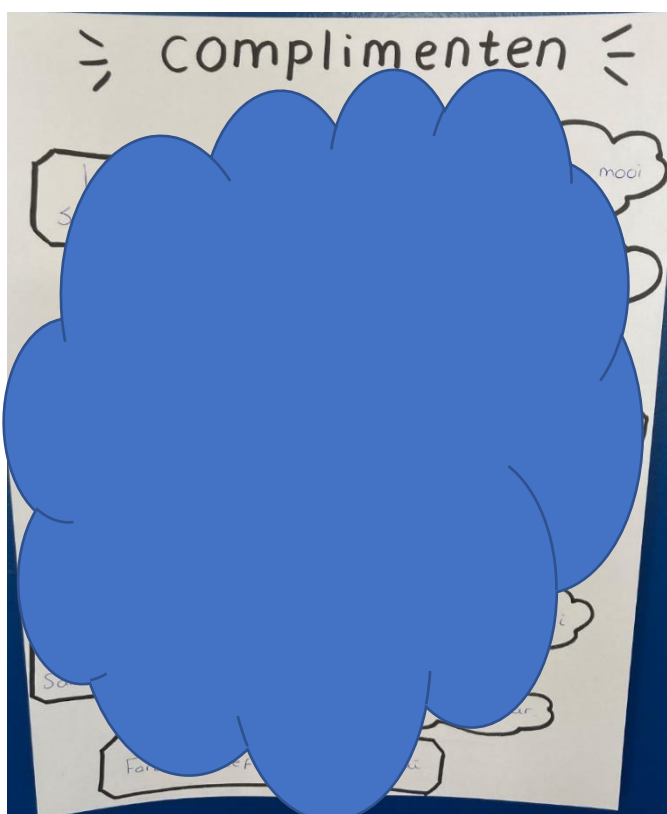
Vertel in eigen woorden wat het antwoord is op de vraag.

Bijlage XII: verslag werkvormen 1 en 2

- Werkvorm 1 : Complimentenrondje uit de *Toolbox voor jong talent*

20-4-2021 / Groep X 11 leerlingen

Kringgesprek over complimenten. Wat is een compliment, wanneer krijg je die, hoe vind je dat. We kwamen er al snel achter dat complimenten krijgen betekend dat iemand iets aardigs tegen je zegt. Om wat je hebt gedaan, om wat je kan of om hoe je eruit ziet. We hebben een complimenten blad gemaakt. Omdat groep X nog niet alle woorden schrijvend beheerst, ben ik het gaan opschrijven. Alle kinderen moesten even nadenken over wie ze een compliment wilden geven en wat voor compliment. De eerste leerling had meteen de mooiste. Hij bedankte een klasgenootje omdat ze hem had geholpen bij de taalles. Ze begon meteen te glunderen. Ik heb gevraagd hoe ze dat vind, dat iemand zoiets tegen je zegt. Wel leuk kwam er wat twijfelend uit. Maar ze was er oprecht blij mee. Ik heb de leerling die het compliment gaf ook weer een compliment gegeven voor zo'n mooi compliment. Daarna begonnen de kinderen met complimenten over elkaars kleding, schoenen en haar. Ik snap dat wel, het is nieuw dus nog even wennen. Ik heb geprobeerd te sturen in de richting van het eerste compliment, maar dat vonden de kinderen lastig. We gaan hier meer mee oefenen. De kinderen waren betrokken, luisterden oprecht naar elkaar en waren vriendelijk en positief

tegen elkaar. Het viel me op dat tijdens het nabespreken van de bevo les, er mooie complimenten werden gegeven over elkaars werk. Zou dat al een gevolg zijn van de complimentenronde? Het was in ieder geval iets wat me opviel.

- Werkvorm 2: het complimentenspel

28-4-2021 / Groep X 12 leerlingen

We hebben een terugblik gedaan op de complimentenposter van vorige week. De groep werd meteen enthousiast en was erg betrokken! Ik ben het gaan hebben over verschillende complimenten. De complimenten van de vorige keer gingen vooral over:

- wat je hebt: je hebt een mooi shirt / je hebt mooi haar / je hebt mooie schoenen / etc.

Maar er zijn ook andere complimenten, zoals:

- hoe je bent/wat je doet: je bent behulpzaam / je bent lief / je bent altijd positief / etc. De vorige keer is dit soort compliment één keer benoemd: bedankt dat je mij hebt geholpen.

Het laatste soort compliment gaat over:

- wat je kunt: je kunt netjes schrijven / je kunt mooi dansen / je kunt goed voetballen / etc. Deze hebben vooral betrekking op vaardigheden en disciplines.

Voor vandaag wilde ik meer afwisseling in de complimenten. Omdat ik na de vorige keer merkte dat de kinderen het nog lastig vinden, maak ik gebruik van de complimentenkaartjes van het complimentenspel. Ik heb de groep uitgelegd dat ik zo kaartjes op tafel leg en dat je één kaartje uitkiest en geeft aan iemand bij wie dat compliment past. De kinderen gingen fanatiek in de weer met de kaartjes. Vanwege het leesniveau van een aantal kinderen moest ik sommige kinderen helpen, of de kinderen werden geholpen door sterke lezers. Super! We moeten dit oefenen, de bedoeling was dat ieder kind evenveel kaartjes zou krijgen maar ik was erg blij met het resultaat dat iedereen in ieder geval een kaartje had gekregen. In een kringgesprek ben ik iedereen gaan vragen naar de complimenten die ze hadden gekregen en van wie. Leuk om te zien dat de meeste complimenten wel passend waren bij de kinderen die ze hadden gekregen. Ondertussen schreef ik mee op een post-it. De kinderen waren zichtbaar blij met hun complimenten. De poster hebben we een mooi plekje gegeven in de klas. Ook nu weer na afloop sudderde dit door. De kinderen moesten hun spullen pakken en een leerling kwam bij me "juf, hij heeft me even geholpen met mijn spullen pakken, dat vond ik fijn en daar bedankte ik hem voor". Dit gedrag zie ik eigenlijk niet bij deze groep, dus dat valt me op. We gaan hier zeker mee door!

Bijlage XIII: observatieformulieren les 1 en les 2

- Les 1: wereldoriëntatie les

Observeren betrokkenheid

Naam	:	
Datum	:	21-04-2021
School	:	
Plaats:	:	
Groep	:	
Schets onderwijsleersituatie leerling: (context van de situatie, doel van de activiteit, verantwoording keuze)		

Signalen van betrokkenheid	L	M	H	Verantwoording
Energie	☐	☐	☒	→ enthousiast bij inticing van de les!
Creativiteit / complexiteit	☐	☒	☐	
Nauwkeurigheid	☐	☐	☒	} spanningsboog neemt wel snel af!
Mimiek & houding	☐	☐	☒	
Concentratie	☐	☐	☒	
Verwoording	☐	☐	☒	
Doorzetting	☐	☒	☒	
Reactietijd	☐	☐	☒	} ze willen graag laten horen wat ze hebben genoterd!
Voldoening	☐	☐	☒	

Analyse van de observatie van betrokkenheid bij de activiteit;
Wat kan de leerkracht in de huidige aanpak bijsturen? Formuleer een vervolgaanpak en/of aanbevelingen.

- Les 2: drijven en zinken volgens empirisch model

Observeren betrokkenheid

Naam	:	
Datum	:	20-04-2021
School	:	
Plaats:	:	
Groep	:	
Schets onderwijsleersituatie leerling: (context van de situatie, doel van de activiteit, verantwoording keuze)		
drijven en zinken		

Signalen van betrokkenheid	L	M	H	Verantwoording
Energie	☐	☐	☒	→ veel enthousiasme vooral toen de glazen op tafel kwamen.
Creativiteit- / complexiteit	☐	☐	☒	
Nauwkeurigheid	☐	☐	☒	
Mimiek & houding	☐	☐	☒	Samenwerking in de groep verliep stroef bij sommige groepjes.
Concentratie	☐	☐	☒	
Verwoording	☐	☐	☒	Hier moest je aansturen.
Doorzetting	☐	☐	☒	
Reactietijd	☐	☐	☒	Hoge betrokkenheid, zelf doen en ontdekken bleef leuk. Op gegeven moment rek eruit.
Voldoening	☐	☒	☐	
Analyse van de observatie van betrokkenheid bij de activiteit; Wat kan de leerkracht in de huidige aanpak bijsturen? Formuleer een vervolgaanpak en/of aanbevelingen.				

ook aan tijdstip liggen. (bijna tijd).